

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

आ.व. २०८१/०८२

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

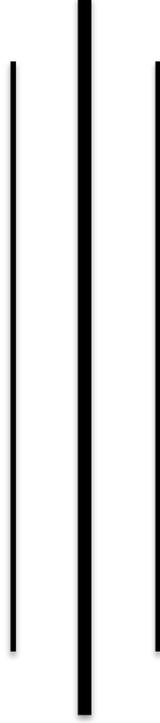
पशु सेवा विभाग

राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला

हरिहरभवन, ललितपुर

राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशालाको
आ.व. २०८१/०८२ को वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन पुस्तिका

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

पशु सेवा विभाग

राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला

हरिहरभवन, ललितपुर

फोन : +९७७-१-५०१००५९, ५०१००७३

ईमेल : naflqml2004@gmail.com, वेबसाइट : <http://naflqml.gov.np>

प्रकाशक

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

पशु सेवा विभाग

राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला

हरिहरभवन, ललितपुर

प्रकाशन मिति : २०८१

मुद्रण : एड मार्क एजेन्सी प्रा लि

का.म.न.पा.-३१, नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं

सम्पर्क : ९८४९६५१२४०

हाम्रो भनाई

पशुसेवा विभाग अन्तर्गतको पशु आहारा तथा पशुजन्य उत्पादनहरू व्यवस्थापनको नियमनकारी निकायको रूपमा क्रमशः स्थापित गर्दै जाने उद्देश्यका साथ केन्द्रीयस्तरमा यस प्रयोगशालाको स्थापना भएको छ। यस प्रयोगशालाबाट गुणस्तरीय पशुपन्छी तथा पशुजन्य पदार्थ र पशुपन्छी उत्पादन सामग्रीको उत्पादन, बिक्रीवितरण तथा उपभोक्ताको लागि उपयुक्त वातावरण सृजना गर्न गुणस्तर तर्जुमा, गुणस्तर परीक्षण, प्रवर्द्धन एवं व्यवस्थापन सम्बन्धी क्रियाकलापहरू सञ्चालन हुँदै आएका छन्।

यस प्रयोगशाला अन्तर्गतको लाईभस्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला शाखामा हाल पशु दाना, दाना कच्चापदार्थ, फिड सप्लिमेन्ट, फिड एडिटिभ, दूध, घाँस, हे, हेलेज, साइलेज लगायतको गुणस्तर परीक्षण सेवा उपलब्ध छ। यसका लागि आवश्यकताअनुसार पशु दाना, दाना कच्चापदार्थ, फिड सप्लिमेन्ट, फिड एडिटिभ, दूध, घाँस, हे, हेलेज, साइलेज लगायतका नमुना प्रयोगशालामा पेश गरी परीक्षण सेवाको लाभ लिनुहुन सम्बन्धित सबैमा अनुरोध गरिन्छ। प्रयोगशालाको पूर्वाधार तथा क्षमता अभिवृद्धि गर्दै पशुपन्छी तथा मत्स्य दाना, घाँस तथा अन्य आहाराको गुणस्तर परीक्षणका लागि National Reference Laboratory को रूपमा विकास गर्ने लक्ष्य रहेकोमा प्रयोगशालाको ISO १७०२५:२०१७ accreditation का लागि समेत महत्वपूर्ण कदमहरू चालिसकिएको छ। पशुपन्छीपालक किसानहरूका समस्यालाई मध्यनजर गर्दै आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि किसानकै घरदैलो, फार्म, दुग्ध सङ्कलन तथा बिक्रीकेन्द्रमै गएर स्थलगत रूपमा दाना तथा दूधको नमुना सङ्कलन तथा परीक्षण गर्ने गरिएको छ। यसका लागि मोबाईल ल्याब भ्यानमा जडान भएका मिल्क एनालाईजर तथा फिड एनालाईजर मेसिनको प्रयोग गरिन्छ। पशुपन्छी आहारा विश्लेषण शाखाबाट मुख्यतः पशुपन्छीका दाना, फिड सप्लिमेन्ट तथा फिड एडिटिभको आयात निर्यात गर्नका लागि पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन, २०५५, सोको नियमावली, २०५६ र पशुजन्य उद्योग स्थापना, निकासी पैठारी सिफारिस र बिक्रीवितरण अनुमति सम्बन्धी निर्देशिका, २०८० बमोजिम पशु सेवा विभागसमक्ष सिफारिस गर्ने कार्य गरिन्छ। पशुपोषण व्यवस्थापन शाखाको मुख्य जिम्मेवारी पशुपन्छी तथा मत्स्य आहारा सम्बन्धी नीति, कार्यविधि, निर्देशिका, मापदण्ड तर्जुमा गर्ने रहेको छ।

प्रस्तुत पुस्तिकाले यस प्रयोगशालाले आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालन गरेका विभिन्न कार्यक्रमहरूको प्रगति, उपलब्धी तथा कार्यक्रम सञ्चालनका क्रममा देखिएका चुनौतीहरू सम्बन्धी जानकारी प्रस्तुत गर्ने जमर्को गरेको छ। भविष्यमा यस प्रयोगशालाबाट प्रदान गरिने सेवाहरूलाई अझै परिस्कृत एवं प्रभावकारी ढङ्गबाट सम्पादन गर्न सम्बद्ध सबै पक्षबाट सहयोगको अपेक्षा राख्दै यस पुस्तकको प्रकाशनमा सहयोग पुऱ्याउने सम्बन्धित सबै कर्मचारी एवं प्रेसलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु।

डा. हेम राज अवस्थी
प्रमुख पशु विकास अधिकृत

विषय सूची

विषय	पेज नं.
१. कार्यालयको संक्षिप्त परिचय	१
२. कार्यालयको कार्य विस्तृतीकरण (TOR)	२
३. कार्यालयको सङ्गठनात्मक ढाँचा	५
४. कार्यालयको दरबन्दी विवरण	६
५. कार्यालयको नागरिक बडापत्र	८
६. कार्यालयको सुशासन सम्बन्धी विवरण	११
७. वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष २०८०/८१	१२
८. आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरू	२०
९. लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला शाखाबाट सञ्चालित क्रियाकलापहरू	२१
१०. पशुपन्छी आहारा विश्लेषण शाखाबाट सञ्चालित क्रियाकलापहरू	२९
११. पशु पोषण व्यवस्थापन शाखाबाट सञ्चालित क्रियाकलापहरू	३०
१२. सम्पादित अनुगमन कार्यक्रमहरूको विवरण	३२
१३. पशु आहारा सम्बन्धी जानकारी	३८
अनुसूचीहरू	४१

१. कार्यालयको संक्षिप्त परिचय

वि.सं. २०६१ श्रावण १ मा लाईभष्टक गुणस्तर कायम गर्ने नियमनकारी निकायको रूपमा लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला र चरन तथा पशु आहाराको विकास, विस्तार, प्रवर्द्धन र संरक्षण गर्ने केन्द्रीय निकायको रूपमा राष्ट्रिय चरन तथा पशु आहारा केन्द्रको स्थापना गरिएको थियो। तत्कालीन लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला र राष्ट्रिय चरन तथा पशु आहारा केन्द्रलाई गाभेर वि.सं. २०७५ श्रावण १ गतेबाट स्वीकृत कार्यालयको रूपमा राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशालाको स्थापना गरिएको छ।

मुलुकको कृषि गार्हस्थ उत्पादनमा करिब २४.०१ प्रतिशत योगदान रहेको पशुपालन क्षेत्रले नेपाली समाजमा बहुआयामिक महत्व राख्दछ। पशुपालन क्षेत्रको विकासको लागि पशु स्वास्थ्य, पशु प्रजनन, पशु आहारा र बजार व्यवस्थापन जस्ता महत्वपूर्ण क्षेत्रगत सम्भागका रूपमा रहेका छन्। पशुपालनमा लाग्ने कुल लागतको करिब ७० प्रतिशत खर्च लाग्ने गरेको पशु आहारा व्यवस्थापन हाल नेपालमा पशुपालनको मुख्य चुनौतीको रूपमा रहँदै आईरहेको छ। व्यावसायिक तथा आधुनिक पशुपालनको विकास गरी पशु तथा पशुजन्य उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्न गुणस्तरीय पशु आहाराको उपलब्धता सुनिश्चित गर्न अपरिहार्य भएको छ। वर्तमान अवस्थामा राष्ट्रिय रूपमा पशु आहाराको मागलाई अपेक्षाकृत रूपमा पूर्ति गर्न नसकिएको भएतापनि हालको समयमा पशु आहारा क्षेत्र निजी क्षेत्रको सहभागितामा उद्योगको रूपमा विकास हुँदै गरेको देखिन्छ। निजी क्षेत्रको लगानीमा हाल देश भित्र साना तथा मझौला गरी जम्मा १२७ वटा पशु आहारासँग सम्बन्धित उद्योगहरू सञ्चालनमा रहेका छन् जसबाट दैनिक रूपमा सरदर ३४०० टन पशुपन्छी दाना उत्पादन भइरहेको छ। व्यावसायिक रूपमा दाना उद्योगको विकासक्रमसँगै दाना उत्पादनमा चाहिने कच्चा पदार्थहरू मुख्यतः मकै, सोयाविन तथा फिड एडिटिभ र सप्लिमेन्ट हाल विदेशबाट आयात भईरहेको छ।

पशुपालन व्यवसायलाई दिगो तथा प्रतिस्पर्धी बनाई त्यसबाट उच्चतम प्रतिफल हासिल गर्न सन्तुलित तथा गुणस्तरीय पशु आहाराको उपलब्धता सुनिश्चित हुन, पशुपालन क्षेत्रको बढ्दो व्यवसायीकरणसँगै ठूलो परिमाणमा तयारी दाना, दानाका लागि कच्चापदार्थ तथा फिड सप्लिमेन्टहरूको आयातबाट सिर्जित व्यापार घाटामा कमि ल्याउन आत्मनिर्भर पशु आहारा प्रणालीको आवश्यकता महसुस गरिएको छ। साथै घाँसमा आधारित पशुपालन पद्धति विकास तथा विस्तार गरी कम लागतमा पशुजन्य पदार्थको उत्पादन गर्न, पशुवस्तुहरूको उत्पादकत्वमा वृद्धि ल्याई पशुजन्य पदार्थमा राष्ट्रलाई आत्मनिर्भर बनाई आयात प्रतिस्थापन तथा निर्यात प्रवर्द्धनमा जोड दिन, पशुपालन व्यवसायलाई नाफामूखी र मर्यादित पेशाको रूपमा विकास गरी युवाहरूलाई व्यावसायिक पशुपालन तर्फ आकर्षित गर्न, पशु आहारा व्यवस्थापनमा नविनतम प्रविधिहरूको अनुसन्धान र विस्तार गर्दै घासखेतीलाई मुख्य पेशाको रूपमा विकास गर्न, घासको बीउविजन/ स्लिप तथा विरुवाको बढ्दो

माग अनुरूप घासको आपूर्ति शृंखला विकास गर्न, खर्क तथा चरन क्षेत्रहरूको संरक्षण सम्बर्द्धन र उपभोगमा वैज्ञानिक विधिहरूको अवलम्बन लगायतका कार्यहरू गर्न यस प्रयोगशालाको स्थापना भएको छ।

२. कार्यालयको कार्य विस्तृतीकरण (TOR)

सङ्घीय संरचना अनुसार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयबाट पशु सेवा विभाग अन्तर्गतको यस राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशालालाई पशुपन्छी तथा मत्स्य आहाराको गुण व्यवस्थापनका लागि आधिकारिक निकायको रूपमा काम गर्ने गरी कार्य विस्तृतीकरण प्राप्त भएको छ। प्राप्त कार्य विस्तृतीकरण अनुसार राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला अन्तर्गत रहेका आन्तरिक शाखाहरूको कार्य विभाजन निम्नानुसार रहेका छन्।

२.१ लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला शाखाको कार्य विस्तृतीकरण

- २.१.१ पशुपन्छीका दाना, दाना बनाउन प्रयोग गरिने कच्चा पदार्थ, दाना योगशील र परिरक्षीहरूको नमुना सङ्कलन गरी गुणस्तर परीक्षण तथा विश्लेषण गर्ने।
- २.१.२ पशुजन्य पदार्थहरू (दूध, अण्डा) को नमुना सङ्कलन गरी पौष्टिक तत्वहरूको गुणस्तर परीक्षण तथा विश्लेषण गर्ने।
- २.१.३ देशका विभिन्न स्थानबाट भुईँघाँस, डालेघाँस, पराल लगायतका पशु आहाराहरूको नमुना सङ्कलन गरी पौष्टिक तत्वहरूको गुणस्तर परीक्षण तथा विश्लेषण गर्ने।
- २.१.४ घुम्टी प्रयोगशाला सेवा सञ्चालन गरी दाना, दाना कच्चा पदार्थ तथा दूधको स्थलगत नमुना सङ्कलन गरी गुणस्तर परीक्षण तथा विश्लेषण गर्ने।
- २.१.५ घाँसको बीउको नमुना सङ्कलन गरी गुणस्तर परीक्षण तथा विश्लेषण गर्ने।
- २.१.६ पशुजन्य पदार्थ तथा पशु उत्पादन सामग्रीहरूको प्रोटोकल तयार गरी लागु गर्ने।
- २.१.७ प्रयोगशालाको पूर्वाधार तथा क्षमता अभिवृद्धि गर्दै पशुपन्छी तथा मत्स्य दाना, घाँस तथा अन्य पशु आहाराको गुणस्तर परीक्षणका लागि National Reference Laboratory को रूपमा विकास गर्ने।
- २.१.८ अन्तराष्ट्रिय मान्यता प्राप्त Accredited प्रयोगशालाको रूपमा विकास गर्दै लैजाने।

२.२ पशुपन्छी आहारा विश्लेषण शाखाको कार्य विस्तृतीकरण

- २.२.१ पशुपन्छीका दाना, फिड सप्लिमेन्ट तथा दाना योगशीलहरूको आयात निर्यात गर्नको लागि सिफारिस उपसमितिको सचिवालयको रूपमा काम गर्ने।
- २.२.२ पशुपन्छीका दाना तथा दानामा प्रयोग हुने सुक्ष्म पौष्टिक तत्वहरू, दाना योगशील, परिरक्षी अन्तर विकसित तथा बर्हिमिश्रीत रसायन सम्बन्धी मापदण्ड निर्धारण र नियमन गर्ने।

- २.२.३ पशुपन्छीका दाना, दाना बनाउन प्रयोग गरिने कच्चा पदार्थ तथा पशुजन्य पदार्थहरू (दूध, अण्डा) को गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदनका आधारमा प्रयोग उपयुक्तता र मात्रा निर्धारण तथा विश्लेषण गर्ने।
- २.२.४ देशका विभिन्न स्थानमा उपलब्ध भुईँघाँस, डालेघाँस, पराल लगायतको पौष्टिक तत्वहरूको अध्ययन गरी सोही बमोजिमको आहाराको स्तर निर्धारण गर्ने।
- २.२.५ पशु आहारमा आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ तथा पशुपन्छीजन्य पदार्थहरू (दूध, अण्डा, पशिमना, ऊन, हड्डी, छाला/लेदर आदि) को मापदण्ड तयार गरी गुणस्तर निर्धारण अद्यावधिक गर्ने।
- २.२.६ पशुपन्छी दाना उद्योग, पशुपन्छी तथा मत्स्य दाना तथा दाना बनाउन प्रयोग हुने कच्चा पदार्थहरू, दाना योगशील, परिरक्षी, लगायतका वस्तुहरूको राष्ट्रिय अभिलेख तयार तथा अद्यावधिक गर्ने।
- २.२.७ पशुपन्छीका आवास (गोठ, खोर) तथा पशुपन्छीजन्य पदार्थहरू (दूध, अण्डा, पशिमना, ऊन, हड्डी, छाला/लेदर आदि) को बिक्री काउण्टर, भण्डारण कक्ष तथा ओसार पसारको मापदण्ड तयार गरी लागु गर्ने कार्यमा समन्वयकारी भूमिका निभाउने।
- २.२.८ पशुजन्य उत्पादनको प्रशोधन गर्ने उद्योगहरू (दाना, दूध, छाला, ऊन, पशिमना आदि) को अनुगमन, निरीक्षण तथा नियमन गरी सम्बन्धित सरोकारवालाहरूलाई प्राविधिक सुझाव दिने।
- २.२.९ व्यावसायिक पशुपन्छी फार्महरूको अनुगमन निरीक्षण नियमन गरी सम्बन्धित सरोकारवालाहरूलाई प्राविधिक सुझाव उपलब्ध गराउने।
- २.२.१० पशु उत्पादन समाग्री तथा पशुजन्य पदार्थको गुणस्तर मापदण्ड सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यहरू सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहसँग समन्वय गरी सञ्चालन गर्ने र गराउने।
- २.२.११ पशुपन्छी तथा मत्स्य आहारा सम्बन्धी उद्योग दर्ताको लागि सिफारिस तथा सञ्चालन अनुमती प्रदान गर्ने।
- २.३ पशु पोषण व्यवस्थापन शाखाको कार्य विस्तृतीकरण**
- २.३.१ दाना ऐन र नियमावलीको समय सापेक्ष संशोधन तथा परिमार्जनका लागि अध्ययन, सिफारिस र समन्वय गर्ने।
- २.३.२ पशुपन्छी तथा मत्स्य आहारा सम्बन्धी नीतिहरूको मस्यौदा तयार गर्न समन्वय गर्ने।
- २.३.३ पशुपन्छी तथा मत्स्य आहारा सम्बन्धी कार्यविधि, निर्देशिका, मापदण्ड तर्जुमा तथा परिमार्जन गर्ने।
- २.३.४ पशुपन्छी तथा मत्स्य आहारासँग सम्बन्धित विज्ञ, निर्देशक समिति तथा समन्वय समितिहरूको संयोजन गर्ने।

- २.३.५ घाँसेवाली, पशुपन्छी तथा मत्स्य आहारा सम्बन्धी परम्परागत ज्ञान, सीप, अभ्यास, प्रविधि आदिको राष्ट्रियस्तरमा अभिलेखीकरण गरी प्रवर्द्धन गर्ने ।
- २.३.६ पशुपन्छी तथा मत्स्य आहारा र घाँसेवाली सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धानमा अन्तरनिकाय समन्वय गर्ने/गराउने ।
- २.३.७ सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहमा पशुपन्छी, मत्स्य आहारा तथा कच्चा पदार्थहरूको माग, आपूर्ति तथा विद्यमान अवस्थाको अध्ययन, विश्लेषण तथा प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- २.३.८ नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्बाट उन्मोचन गरी सिफारिस गरिएका गुणस्तरीय घाँसेवाली बीउबिजनको अभिलेखीकरण, माग आँकलन तथा आपूर्ति व्यवस्थामा सहजीकरण गर्ने ।
- २.३.९ घाँसेवाली बीउवृद्धि फार्महरूलाई आवश्यक पर्ने मुल/श्रोत बीउको व्यवस्थापन कार्यमा समन्वय गर्ने ।
- २.३.१० पशुपन्छी तथा मत्स्य आहारासँग सम्बन्धित कार्य गर्न विभिन्न सङ्घ संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने ।
- २.३.११ सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहमा घाँसेवाली विकास र विस्तारका लागि समन्वय गर्ने ।
- २.३.१२ घाँसेवाली विकासका लागि कृषकहरूको माग अनुसार आवश्यक पर्ने प्रमाणित बीउको श्रोतकेन्द्र विकास गरी बीउ उत्पादन र बिक्रीवितरणको कार्यलाई सहज बनाउन समन्वय गर्ने ।
- २.३.१३ पशुपन्छी तथा मत्स्य आहारा सम्बन्धी नयाँ र कम लागतका प्रविधि तथा प्रतिपादित प्रविधिहरूको आन्तरिकीकरण तथा विस्तार गर्ने ।
- २.४ प्रशासन शाखाको कार्य विस्तृतीकरण**
- २.४.१ कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- २.४.२ कार्यालयको लेखा तथा श्रेस्ता व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- २.४.३ जिन्सी तथा स्टोर व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने ।

३. कार्यालयको सङ्गठनात्मक ढाँचा

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला
हरिहरभवन, ललितपुर

राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला

प्रमुख पशु विकास अधिकृत, रा.प.प्र. (कृषि/ला.पो.डे.डे)-१

लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला
शाखा

वरिष्ठ पशु विकास अधिकृत, रा.प.द्वि.
(कृषि/ला.पो.डे.डे.)-१
पशु विकास अधिकृत, रा.प.तृ.
(कृषि/ला.पो.डे.डे.)-२
पशु सेवा प्राविधिक, रा.प.अनं.प्र.
(कृषि/ला.पो.डे.डे.)-२
नायब पशु सेवा प्राविधिक, रा.प.अनं.द्वि.
(कृषि/ला.पो.डे.डे.)-२

पशुपन्छी आहारा विश्लेषण शाखा

वरिष्ठ पशु विकास अधिकृत,
रा.प.द्वि. (कृषि/ला.पो.डे.डे.)-१
पशु विकास अधिकृत, रा.प.तृ.
(कृषि/ला.पो.डे.डे.)-१
पशु सेवा प्राविधिक, रा.प.अनं.प्र.
(कृषि/ला.पो.डे.डे.)-१

पशु पोषण व्यवस्थापन शाखा

पशु विकास अधिकृत, रा.प.तृ.
(कृषि/ला.पो.डे.डे.)-१
पशु सेवा प्राविधिक, रा.प.अनं.प्र.
(कृषि/ला.पो.डे.डे.)-१

प्रशासन शाखा

नायब सुब्बा रा.प.अनं.प्र. (प्र./सा.प्र.)-१
लेखापाल रा.प.अनं.प्र. (प्र./लेखा)-१
ह.स.चा. श्रेणीविहीन-२
का.स., श्रेणीविहीन-३

४. कार्यालयको दरबन्दी विवरण

४.१ स्वीकृत दरबन्दी विवरण

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी/तह	सेवा	समूह/उपसमूह	दरबन्दी
१	प्रमुख पशु विकास अधिकृत	रा.प.प्रथम (प्रा.)	नेपाल कृषि	ला. पो. एण्ड डे. डे.	१
२	वरिष्ठ पशु विकास अधिकृत	रा.प.द्वितीय (प्रा.)	नेपाल कृषि	ला. पो. एण्ड डे. डे.	२
३	पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृतीय (प्रा.)	नेपाल कृषि	ला. पो. एण्ड डे. डे.	४
४	नायव सुब्बा	रा.प.अनं.प्रथम	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१
५	लेखापाल	रा.प.अनं.प्रथम	नेपाल प्रशासन	लेखा	१
६	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.प्रथम	नेपाल कृषि	ला. पो. एण्ड डे. डे.	४
७	नायव पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वितीय (प्रा.)	नेपाल कृषि	ला. पो. एण्ड डे. डे.	२
८	हलुका सवारी चालक	श्रेणीविहिन	नेपाल इन्जिनियरिङ्ग	मेकानिकल	२
९	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहिन	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	३
जम्मा					२०

४.२ कर्मचारी दरबन्दी विवरण

क्र.सं.	नाम, थर	पद	श्रेणी	सेवा	समूह	शैक्षिक योग्यता
१	डा. हेम राज अवस्थी	प्रमुख पशु विकास अधिकृत	रा.प.प्र.(प्रा.)	कृषि	लाईभष्टक	M.V.Sc. Pathology, B.V.Sc. & A.H.
२	श्री. रामचन्द्र पुडासैनी	वरिष्ठ पशु विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.(प्रा.)	कृषि	लाईभष्टक	M.Sc. Animal Science, B.Sc.(Animal Science)
३	डा. सीता भट्टराई	पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृ.(प्रा.)	कृषि	लाईभष्टक	B.V.Sc. & A.H
४	श्री ललित जंग कुँवर	पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृ.(प्रा.)	कृषि	लाईभष्टक	जे.टि.ए.कोर्स
५	डा. अञ्जली नेपाल	पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृ.(प्रा.)	कृषि	लाईभष्टक	B.V.Sc. & A.H
६	डा. छाया खनाल	पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृ.(प्रा.)	कृषि	लाईभष्टक	M.Sc. Animal Science, B.V.Sc. & A.H

क्र.सं.	नाम, थर	पद	श्रेणी	सेवा	समूह	शैक्षिक योग्यता
७	श्री पुष्कर नेपाल	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं. प्र. (प्रा.)	कृषि	लाईभटक	जे.टि.ए. कोर्ष
८	श्री शिवा अधिकारी	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं. प्र. (प्रा.)	कृषि	लाईभटक	जे.टि. कोर्ष
९	श्री राज बहादुर पछाई	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं. प्र. (प्रा.)	कृषि	लाईभटक	B.V.Sc .& A.H
१०	श्री कृष्ण बहादुर आले	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं. प्र. (प्रा.)	कृषि	लाईभटक	जे.टि.ए.कोर्ष
११	श्री नरेश पुन	नायव सुब्बा	रा.प.अनं.(प्र.)	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	Masters
१२	श्री नवराज उपाध्याय	लेखापाल	रा.प.अनं.(प्र.)	प्रशासन	लेखा	Masters
१३	श्री उमेश राज जोशी	ना.प.से.प्रा.	रा.प.अनं.द्वि. (प्रा.)	कृषि	लाईभटक	Diploma in Animal Science
१४	श्री फुलबहादुर बोहोरा	सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्जिनियरिङ	विविध	साधारण लेखपढ
१५	श्री परशुराम सार्कि	सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्जिनियरिङ	विविध	साधारण लेखपढ
१६	श्री निरु पोडे	का.स.	श्रेणी विहिन	प्रशासन	सा.प्र.	साधारण लेखपढ
१७	श्री सुमित्रा अच्छमी	का.स.	श्रेणी विहिन	प्रशासन	सा.प्र.	साधारण लेखपढ

५. कार्यालयको नागरिक बडापत्र

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला
हरिहरभवन, ललितपुर
नागरिक बडापत्र

फोन नं ०१-५०१००५९/५०१०७७३

ईमेल: naflqml2004@gmail.com

वेबसाइट: <https://naflqml.gov.np>

क्र.सं.	कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवाहरु	शुल्क वा दस्तुर	लाग्ने समय	पेश गर्नु पर्ने कागजातहरु	जिम्मेवार शाखा	गुनासो सुन्ने अधिकारी
१	प्रयोगशाला परीक्षण सेवा					कार्यालय प्रमुख
१.१	दाना परीक्षण					
१.१.१	Rapid Test by NIRS Method	५००/-	परीक्षण गरी	परीक्षण योग्य	लाईभष्टक गुण	
१.१.२	Proximate analysis (Energy, Moisture, CP, CF, Crude Fat, Ash, Calcium, Urea)	१५५०/-	प्रतिवेदन प्राप्त हुन ७ देखि १० दिन	सिलबन्दी गरिएका नमुना पेश गर्नु पर्ने (२५० ग्राम)	व्यवस्थापन प्रयोगशाला शाखा	
१.१.३	Moisture	१००/-				
१.१.४	Crude Fat	२५०/-				
१.१.५	Crude Fiber/ADF/NDF	३००/-				
१.१.६	Crude Protein	३००/-				
१.१.७	Urea	५००/-				
१.१.८	Calcium	२४०/-				
१.१.९	Phosphorus	१७५/-				
१.१.१०	Other elements	५००/-				

क्र.सं.	कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवाहरु	शुल्क वा दस्तुर	लाग्ने समय	पेश गर्नु पर्ने कागजातहरु	जिम्मेवार शाखा	गुनासो सुन्ने अधिकारी
१.१.११	Energy	४००/-				
१.१.१२	Ash	२००/-				
१.१.१३	pH	१००/-				
१.२	HPLC विधिबाट हुने परीक्षण				लाईभष्टक गुण	कार्यालय प्रमुख
१.२.१	Vitamin	१०००/-	७ देखि १० दिन	परीक्षण योग्य सिलबन्दी गरिएका नमुना पेश गर्नु पर्ने	व्यवस्थापन प्रयोगशाला शाखा	
१.२.२	Amino Acid	१०००/-				
१.२.३	Mycotoxin	१०००/-				
१.३	दूधको परीक्षण					कार्यालय प्रमुख
१.३.१	Rapid Test by Milkotester(Fat, SNF, Protein, Lactose, Salts, Density, Added Water, Freezing Point)	३००/-	३-५ दिन	परीक्षण योग्य दूधको नमुना पेश गर्नु पर्ने (२० मि.लि.)	लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला शाखा	
१.३.२	Urea	३००/-	७ देखि १० दिन			
१.३.३	Milk Fat	१००/-				
१.३.४	SNF	५०/-				
२	घुम्ती परीक्षण सेवा (मोबाइल ल्याव भ्यानबाट स्थलगत सेवा प्रवाह)					कार्यालय प्रमुख
२.१	दानाको नमुना सङ्कलन तथा परीक्षण	निशुल्क	तत्काल	परीक्षण योग्य नमुना पेश गर्नु पर्ने (१०० ग्राम)		

क्र.सं.	कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवाहरु	शुल्क वा दस्तुर	लाग्ने समय	पेश गर्नु पर्ने कागजातहरु	जिम्मेवार शाखा	गुनासो सुन्ने अधिकारी
२.२	दुधको नमुना सङ्कलन तथा परीक्षण			परीक्षण योग्य दूधको नमुना पेश गर्नु पर्ने (२० मि.लि.)		
३	पशु आहारा, दाना पदार्थ र फिड सप्लिमेन्ट आयात निर्यातका लागि सिफारिस					
३.१	पशुजन्य उद्योग स्थापना, निकासी पैठारी सिफारिस र विक्रीवितरण अनुमति सम्बन्धी निर्देशिका, २०८० को अनुसूची ११ बमोजिमका वस्तुहरु आयात गर्न NNSW मार्फत निवेदन दर्ता	प्रति निवेदन रु १,०००।	(प्रत्येक महिनाको ५,१५ र २५ गते) सिफारिस समितिको बैठकमा प्रदान गरिने महिनामा ३ पटक	पशुजन्य उद्योग स्थापना, निकासी पैठारी सिफारिस र विक्रीवितरण अनुमति सम्बन्धी निर्देशिका, २०८० बमोजिम दर्ता तथा नवीकरण भएको हुनुपर्ने (प्रविष्ट हुनुपर्ने आवश्यक कागजातहरुको पूर्णताको आधारमा)	पशुपन्छी आहारा विश्लेषण शाखा	कार्यालय प्रमुख

क्र.सं.	कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवाहरु	शुल्क वा दस्तुर	लाग्ने समय	पेश गर्नु पर्ने कागजातहरु	जिम्मेवार शाखा	गुनासो सुन्ने अधिकारी
३.२	पशुपन्छीको दाना उत्पादन गर्ने प्रयोजनका लागि सोयाबिन लगायतका आहारा/दानाजन्य कच्चा पदार्थको आयात सिफारिस	३००/-	तत्काल	निवेदन	पशुपन्छी आहारा विक्षेपण शाखा	
४	कार्यालयबाट प्रकाशित पशु पोषणजन्य जानकारीमूलक प्राविधिक सामग्री वितरण, सन्देश प्रसारण	निःशुल्क	तत्काल	-	पशु पोषण व्यवस्थापन शाखा	कार्यालय प्रमुख
५	सार्वजनिक सरोकारको विषयमा सूचना प्राप्त गर्ने	निःशुल्क	तत्काल	-	सूचना अधिकारी	कार्यालय प्रमुख
६	कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी जानकारी	निःशुल्क	तत्काल	-	प्रशासन शाखा	कार्यालय प्रमुख
७	आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी जानकारी	निःशुल्क	तत्काल	-	लेखा फाँट	कार्यालय प्रमुख

***द्रष्टव्यः** प्रयोगशाला परीक्षण प्रतिवेदन (Lab Report) नमुना दर्ता पर्चाको QR code मा Scan गरी प्राप्त गर्न सकिनेछ।

६. कार्यालयको सुशासन सम्बन्धी विवरण

- मासिक कार्यालय बैठक बस्ने व्यवस्था भएको।
- नागरिक बडापत्र राखिएको।
- उजुरी/गुनासो पेटिकाको व्यवस्था भएको।
- कार्यालयमा खरिद इकाई गठन भई कामकाज गरेको।
- सूचना अधिकारी तोकिएको।
- कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण गर्ने गरिएको।
- Organizational Value बनाई कार्यान्वयनमा ल्याईएको।

७. वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष २०८१/८२

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

बजेट उपशिर्षक नं. ३१२०२१०४

कार्यक्रम / आयोजनाको नाम : पशु आहारा तथा लाइभस्टक गुण व्यवस्थापन कार्यक्रम

चालु आर्थिक वर्षमा विनियोजन भएको रकम: रु ३८७.८७ लाख

रु. लाखमा

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			कै.
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	बजेट	
अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू										
११.३.१०.३९	Kjeldahl Digestion, Distillation and Titration System खरिद	३११२२	संख्या	१	१०.३१	४०	१	१०.३१	३६.३७	
११.३.११.७९४	Microwave Digester	३११२२	सेट	१	७.७३	३०	१	७.७३	२८.२०	
क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा:				२	१८.०४	७०.	२	१८.०४	६४.५७	
आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू										
१.१.१.३	रा.प. प्रथम	२११११	जना	१	२.४५	९.४९	१	२.४५	६.७०	
१.१.१.४	रा.प. द्वितीय	२११११	जना	२	४.५२	१७.५४	२	४.५२	१६.९९	
१.१.१.५	रा.प. तृतीय	२११११	जना	४	७.६	२९.४८	४	७.६	२९.०७	
१.१.१.२०	हे.स.चा. पाँचौं स्तर	२११११	जना	२	३.३४	१२.९४	२	३.३४	१२.२७	
१.१.१.३०	का. स. पाँचौं स्तर	२११११	जना	३	४.०७	१५.७९	३	४.०७	१०.५७	
१.१.१.९०	रा.प.अनं.प्र.(प्रा)	२११११	जना	४	६.७८	२६.३१	४	६.७८	२६.१७	
१.१.१.९१	रा.प.अनं.प्र. (प्र)	२११११	जना	१	१.६५	६.४१	१	१.६५	६.०४	
१.१.१.९३	रा.प.अनं. द्वितीया (प्रा)	२११११	जना	२	२.७८	१०.७८	२	२.७८	८.०१	

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			कै.
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	बजेट	
१.१.१.१०२	लेखापाल	२११११	जना	१	१.६१	६	१	१.६१	५.९३	
१.३.१.१	निजामती कर्मचारीहरुको पोशाक खर्च	२११२१	जना	२०	०.५२	२	२०	०.५२	१.७	
१.२.२.२	महंगी भत्ता	२११३२	जना	२०	१.२९	५	२०	१.२९	४.३	
१.२.४.३	मूल्याङ्कन समितिको बैठक भत्ता	२११३४	पटक	४	०.१७	०.६४	४	०.१७	०.६३	
१.२.४.९	लिलाम विक्री बैठक भत्ता	२११३४	पटक	३	०.१२	०.४७	०	०	०	
१.२.४.४००	आयात निर्यात सिफारिश उप समितिको बैठक भत्ता	२११३४	पटक	३	१.११	४.३२	३	१.११	४.३०	
१.२.८.११	प्रसूती/शिशु स्याहार भत्ता	२११३९	पटक	२	०.०३	०.१	०	०	०	
१.२.१०.१	पाले पहरा भत्ता	२११३९	जना	१	०.२३	०.९	१	०.२३	०.३७	
२.१.११.३	सह-सचिवस्तर लाई संचार खर्च	२११४२	महिना	१२	०.२६	१.	३	०.०६५	०.१	
१.६.२.४	कर्मचारीको योगदानमा आधारित निवृत्तिभरण	२१२१२	जना	३	०.२८	१.०८	३	०.२८	०.४८	
१.६.४.१	कर्मचारीको योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	२१२१३	जना	२०	०.२६	१.	२०	०.२६	०.८१	
२.१.१.१	धाराको महसुल	२२१११	पटक	४	०.०५	०.१८	४	०.०५	०.०	
२.१.२.१	बिद्युत महशुल	२२१११	पटक	४	०.५३	२.०५	४	०.५३	२.०	
२.१.३.१	जारको पिउने पानी	२२१११	जार	९००	०.१९	०.७२	९००	०.१९	०.७२	
२.१.३.२	ट्याङ्करको पानी	२२१११	संख्या	४	०.०३	०.१२	४	०.०३	०.१२	
२.१.६.१	टेलिफोन महसुल	२२११२	महिना	१२	०.१९	०.७५	१२	०.१९	०.७३	
२.१.६.२१	सुचना अधिकारी/ सहायक सुचना अधिकारीका लागि संचार खर्च	२२११२	महिना	१	०.०३	०.१२	१	०.०३	०.०५	
२.१.७.९	इन्टरनेट शुल्क	२२११२	महिना	१२	०.५२	२.	१२	०.५२	०.८१	
२.२.१.६	सह सचिव सुबिधाको गाडीको लागि इन्धन	२२२११	लीटर	१००	०.५४	२.१	१००	०.५४	२.१	
२.२.२.२	पेट्रोल- दुई पाइप्रे	२२२१२	लीटर	२०४०	०.९२	३.५७	२०४०	०.९२	३.५७	
२.२.२.३	डिजेल	२२२१२	लीटर	९६०	०.४	१.५४	९६०	०.४	१.५४	

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			कै.
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	बजेट	
२.२.२.४६५	घुम्टि प्रयोगशाला संचालनका लागि ईन्धन	२२२१२	लीटर	१५००	०.६२	२.४	१५००	०.६२	२.४	
२.२.२.४६६	PIM (तयारी दाना, कच्चा पदार्थ, FS, Feed Additives)को लागि ईन्धन	२२२१२	लीटर	१२००	०.५	१.९२	१२००	०.५	१.९२	
२.३.१.३	दुई पाङ्ग्रे सवारी साधन मर्मत खर्च	२२२१३	वटा	१७	०.४४	१.७	१७	०.४४	१.७	
२.३.१.११	चार पाङ्ग्रे सवारी साधन मर्मत	२२२१३	वटा	४	२.०६	८.	४	२.०६	७.९८	
२.९.२.८	सवारी साधन बीमा, नविकरण	२२२१४	संस्था	२१	०.६८	२.६३	२१	०.६८	२.६३	
२.३.२.६	प्रयोगशाला उपकरण मर्मत	२२२२१	पटक	५	१.२९	५.	५	१.२९	५	
२.३.२.७१	कम्प्युटर फोटोकपी प्रिन्टर स्क्यानर फ्याक्स लगाएत मेसिनरी मर्मत	२२२२१	पटक	४	०.४६	१.८	४	०.४६	१.८	
२.३.९.३२९	Toilet तथा अन्य संरचना मर्मत	२२२३१	पटक	१	०.२६	१.	१	०.२६	१	
२.३.१३.१७	कार्यालय तथा प्रयोगशालाका Tiles / Floorings सरसफाई	२२२३१	पटक	१	०.५२	२.	१	०.५२	२	
२.४.१.२०	छपाई खर्च (छपाई खर्च)	२२३११	पटक	४	०.३९	१.५	४	०.३९	१.	
२.४.१.६७	कार्यालयको दैनिक कार्यका लागि आवश्यक पर्ने कागज, कलम, खाम, मसी, स्टेपलर, पन्चिंग मेशीन, छाप, फायल, टोनर, आदि मालसामानहरु खरिद	२२३११	संख्या	४	०.७७	३.	४	०.७७	३	
२.२.३.५८	कार्यालयका लागि ग्यास सिलिण्डर रिफिल	२२३१४	पटक	१२	०.०६	०.२५	१२	०.०६	०.१६	
२.२.३.६९	Nitrogen, Helium, compressed air लगायतका ग्यासहरु	२२३१४	पटक	४	०.८१	३.१४	४	०.८१	०.७१	
२.२.३.१४५	जेनेरेटरको लागि ईन्धन	२२३१४	लीटर	२४०	०.११	०.४२	२४०	०.११	०.४२	
२.४.१२.१७४	वार्षिक प्रगति पुस्तिका तयारी तथा छपाई	२२३१५	पटक	१	०.१३	०.५	१	०.१३	०.५	
२.४.१२.१७५	पशु आहारसंग सम्बन्धित पुस्तक प्रकाशन	२२३१५	संख्या	५००	०.५२	२.	५००	०.५२	१.६२	
२.४.१४.४४	खरीद प्रकृयाका लागि सूचना प्रकाशन	२२३१५	पटक	१	०.२६	१.	१	०.२६	१	
२.४.१४.५५	पशु आहारजन्य पदार्थहरुको नियमनकालागि सूचना प्रकाशन	२२३१५	पटक	२	०.२६	१.	२	०.२६	०.६	

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			कै.
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	बजेट	
२.४.१५.२९	Quality Management System का लागि Audit तथा अन्य शुल्क	२२३१९	पटक	१	०.५२	२.	१	०.५२	०	
२.५.२.२९३	HPLC संचालनका लागि विज्ञ सेवा करार	२२४११	जना	१	१.३५	५.२५	१	१.३५	५.२४	
२.५.२.५७७	AAS संचालनका लागि विज्ञ करार	२२४११	जना	१	१.३५	५.२५	१	१.३५	४.३७	
२.५.२.६८५	ISO/IEC Accreditation का लागि विज्ञ सेवा करार	२२४११	जना	१	०.६८	२.६३	१	०.६८	२.४९	
२.५.३.७१०	Ration Balancing for Dairy Cattle(Feed, Feed ingredients/fodder आदिको Nutrient Profile तयार गर्ने -कोशी प्रदेश)	२२४११	पटक	१	१.२९	५.	०	०	०	
२.५.३.७३६	राष्ट्रियस्तरमा Feed Balance Sheet तयार गर्ने	२२४११	पटक	१	१.२९	५.	१	१.२९	४.९५	
२.५.४.७	वेब साइट अपडेट	२२४१२	पटक	२	०.१३	०.५	२	०.१३	०.४९	
२.५.५.७०	आयात निर्यात सम्बन्धी Software पुनःसंचालन तथा update	२२४१२	पटक	१	०.२६	१.	१	०.२६	०.९४	
२.५.६.४१	LMIS update	२२४१२	पटक	२	०.१३	०.५	२	०.१३	०.४९	
२.५.६.५५	पशु आहारा श्रोत उद्योग र व्यवसायहरूको Geo Mapping तथा Digital Inventory अध्यावधिक गर्ने	२२४१२	पटक	१	०.१३	०.५	०	०	०	
२.५.७.३३९	Mobile Van का लागि सवारी चालक करार	२२४१३	जना	१	०.८६	३.३२	१	०.८६	३.३१	
२.५.८.८९	Computer, Printer तथा अन्य प्रयोगशाला सम्बन्धि उपकरण मर्मत (सेवा करार)	२२४१३	महिना	१२	०.२६	१.	१२	०.२६	०.९६	
२.५.८.२१०	प्रयोगशालाका लागि कार्यालय सहयोगी करार	२२४१३	जना	१	०.७७	२.९७	१	०.७७	२.८२	
२.६.१.४३८	प्रयोगशालाको ISO/IEC 17025 Accreditationका लागि आवश्यक तालिम	२२५११	पटक	२	१.०३	४.	२	१.०३	२.९१	

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			कै.
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	बजेट	
२.६.१.६०७	Determination of Pesticide residue in Animal feed and feed ingredients(तालीम)	२२५११	पटक	१	०.६४	२.५	१	०.६४	१.४	
२.६.३.७४	प्रयोगशालाका कार्मचारीहरुलाई Feed analysis and quality management सम्बन्धि तालिम	२२५११	पटक	१	०.२६	१.	१	०.२६	०.७२	
२.६.४.८९९	SQCCसंगको सहकार्यमा घाँसेवाली श्रोतकेन्द्रहरुका लागि व्यवसाय दर्ता सम्बन्धि तालिम	२२५१२	पटक	१	०.५२	२.	१	०.५२	२	
२.६.६.६३९	गुणस्तरीय दाना सम्बन्धि सरोकारवाला निकायहरुसंग १ दिने अन्तर्क्रिया	२२५१२	पटक	२	०.५२	२.	२	०.५२	२	
२.७.१.६३०	प्रयोगशालाका लागि Gloves, masks, vials, syringes, ziplock bag आदि खरिद	२२५२१	पटक	४	०.५२	२.	४	०.५२	२	
२.७.१.६३२	प्रयोगशालाका लागि Glasswares	२२५२१	पटक	४	०.५२	२.	४	०.५२	१.९४	
२.७.१.८४३	प्रयोगशाला कर्मचारी एप्रोन लगायतका सुरक्षा पहिरन र पोसाक	२२५२१	संख्या	१	०.१३	०.५	१	०.१३	०.५	
२.७.३.४५०	एच.पि.एल.सि. सञ्चालनको लागि standard र column खरीद	२२५२१	पटक	२	०.७७	३.	२	०.७७	२.९८	
२.७.३.४५१	प्रयोगशालाका लागि आवश्यक Reagents खरिद	२२५२१	पटक	२	०.९	३.५	२	०.९	३.४९	
२.७.३.४५२	प्रयोगशालाका लागि Kits लगायत अन्य सामग्री खरीद	२२५२१	पटक	२	०.७७	३.	२	०.७७	२.९५	
२.७.५.८६५	चौमासिक ल्याब बुलेटिन प्रकाशन	२२५२२	पटक	३	०.३१	१.२	२	०.२१	१.०२	
२.७.६.२८१	प्रयोगशालामा रहेका ग्लासवेयर, पिपेट तथा साना उपकरण क्यालिब्रेशन	२२५२२	पटक	१	०.१३	०.५	१	०.१३	२.९५	
२.७.६.२९१	दुधको नमुना संकलन तथा परिक्षण	२२५२२	संख्या	१२००	०.१५	०.६	१२००	०.१५	०.३	

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			कै.
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	बजेट	
२.७.६.३१७	दाना तथा दाना उप-पदार्थ परिक्षणको proficiency Testing	२२५२२	पटक	३	०.३९	१.५	२	०.२६	१.१६	
२.७.६.३४७	दाना उद्योगहरुबाट दाना तथा कच्चा पदार्थ संकलन तथा परिक्षण	२२५२२	संख्या	१८००	०.४६	१.८	१८००	०.४६	०	
२.७.६.३९८	AMC and Caliberation of NIRS	२२५२२	पटक	२	०.२६	१.	२	०.२६	०	
२.७.६.३९९	HPLC को AMC तथा Calibration	२२५२२	पटक	२	०.७७	३.	०	०	१.४२	
२.७.६.४३३	राष्ट्रिय रुपमा नेपालबाट निर्यात लक्षित छुपि (Dog Chew) को गुणस्तर मापन र अभिलेखिकरण	२२५२२	पटक	४	०.५२	२.	४	०.५२	१.५	
२.७.६.४३४	Quarantine र घाँसेवाली विउ उत्पादन गर्ने फार्महरुका लागि नमूना संकलन, प्रेषण र प्रतिवेदन कार्यक्रम	२२५२२	पटक	४	०.२६	१.	०	०	०	
२.७.६.४३६	घुम्टि प्रयोगशाला संचालन प्रदेश स्तरीय	२२५२२	पटक	६	०.७७	३.	५	०.६४	२.४९	
२.७.६.४४६	Post Import Monitoring (तयारी दाना, कच्चा पदार्थ, Feed Supplement, Feed Additives)	२२५२२	पटक	३	०.७७	३.	३	०.७७	२.२१	
२.७.६.४४८	तयारी दाना तथा दाना कच्चा पदार्थहरुमा urea, antibiotics को परिक्षण	२२५२२	संख्या	२००	०.२६	१.	२००	०.२६	०.४४	
२.७.६.४५०	पशु आहारा तथा Feed supplements, additivesहरुको Aminoacids, vitamins, minerals, antibiotics हरुको परिक्षण	२२५२२	संख्या	२५०	०.६४	२.५	१५	०.०४	१.६३	
२.७.६.४७१	नापतोल तथा गुणस्तर विभागसंगको सहकार्यमा Milk Analysis सम्बन्धि कार्यक्रम	२२५२२	पटक	१	०.७७	३.	१	०.७७	१.९२	
२.७.६.४७२	अण्डाको गुणस्तर परिक्षण तथा Nutritional Profile तयारी	२२५२२	पटक	१	०.१९	०.७५	१	०.१९	०.१४	

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			कै.
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	बजेट	
२.७.७.४२७	CFB,AFU सँगको सहकार्यमा AI का लागि प्रयोग हुने Breeding bulls को genetic diseases screening	२२५२२	पटक	१	१.५५	६.	१	१.५५	१.८४	
२.७.१८.१६२५	पशु आहारा सम्बन्धी आवश्यक मापदण्ड तयारी	२२५२२	पटक	२	०.२६	१.	१	०.१३	०	
२.७.१८.२११४	दुग्ध सहकारीहरूमा Feed Literacy Program	२२५२२	पटक	२	०.२६	१.	२	०.२६	०.७५	
२.७.२५.१८९५	प्रयोगशालाका कर्मचारीहरूको स्वास्थ्य परिक्षण	२२५२२	जना	२०	०.२६	१.	२०	०.२६	०.६१	
२.८.१.१०५३	Post Import Monitoring (तयारी दाना, कच्चा पदार्थ, Feed Supplement र Feed Additive)	२२६११	पटक	४	०.६२	२.४	४	०.६२	२.४	
२.८.१.६५६	दाना उद्योगहरूको संयुक्त अनुगमन	२२६११	पटक	२	०.७७	३.	२	०.७७	३	
२.८.१.६५८	स्थानियतहमा संचालित पशु आहारा सम्बन्धि कार्यक्रमहरूको अनुगमन	२२६११	पटक	२	०.२६	१.	२	०.२६	१	
२.८.२.३	सरुवा भ्रमण	२२६१२	संख्या	४	०.१२	०.४८	४	०.१२	०.४८	
२.८.२.६	कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि अन्तरिक भ्रमण खर्च	२२६१२	महिना	१०	०.२६	१.	१०	०.२६	०.९९	
२.८.२.४४०	Feed Literacy कार्यक्रम संचालनका लागि भ्रमण खर्च	२२६१२	पटक	२	०.१३	०.५	२	०.१३	०.५	
२.८.२.४९५	घुम्टि प्रयोगशाला संचालनका लागि भ्रमण खर्च	२२६१२	पटक	७	०.५४	२.१	५	०.३९	२.१	
२.८.२.५३३	नियमनका लागि नमूना (दूध, दाना, दाना कच्चा पदार्थ) संकलनका लागि भ्रमण खर्च	२२६१२	पटक	१२	०.९३	३.६	१२	०.९३	३.६	
२.९.६.१	कार्यालयमा दैनिक चियापान खर्च	२२७११	पटक	१२	०.७७	३.	१२	०.७७	३	

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			कै.
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	बजेट	
२.९.९.३	पुजा आजा खर्च	२२७११	पटक	२	०.१	०.४	२	०.१	०.३५	
२.९.९.१५०	आयात निर्यात सिफारिश उप समितिको लागि खाजा	२२७११	पटक	२४	०.३१	१.२	२४	०.३१	१.१९	
चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा:				११३००	८२	३१७.८७	११०३७	७७.९६	२६७.१२	
कुल जम्मा खर्च				११३०२	१००	३८७.८७	११०३९	९५.९६	३३२.०९	

प्रगति प्रतिशत	% चालु	% पुँजीगत	% कुल
वार्षिक भारित प्रगति प्रतिशत	९५.०७	१००	९५.९६
वार्षिक वित्तीय प्रगति प्रतिशत	८४.०३	९२.८१	८५.६१

द. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरू

- Kjeldahl Digestion, Distillation and Titration System खरिद गरी दाना तथा आहारामा Crude Protein estimation गर्न सकिने
- Microwave Digester खरिद भई आहारामा मिनरल परीक्षणका लागि Sample Preparation गर्न सकिने
- दाना, कच्चापदार्थ, घाँस, हेलेज, साईलेज, फिड सप्लिमेन्ट लगायतको नमुना सङ्कलन तथा परीक्षण (जम्मा नमुना सङ्ख्या: ३३३२) गरी गुणस्तर सुधारका लागि पृष्ठपोषण गरिएको
- कोशी, मधेश, बागमती, गण्डकी र लुम्बिनी प्रदेशमा घुम्ति शिविरबाट दाना तथा दूधको नमुना सङ्कलन तथा परीक्षण भई असल पशुपालन गरी दूध उत्पादन गर्न प्रोत्साहन भएको
- Certified Proficiency Testing Providers सँगको समन्वयमा Proficiency Testing कार्यक्रम
- प्रयोगशालाको ISO/IEC 17025 Accreditationका लागि आवश्यक तालिम अन्तर्गत प्रयोगशालाका कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि भएको र प्रयोगशाला Accreditation उन्मुख भएको
- प्रयोगशालाका कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धिका लागि Determination of Pesticide residue in Animal feed and feed ingredients सम्बन्धी तालिम सञ्चालन भएको
- Feed analysis and quality management सम्बन्धी तालिमबाट प्रयोगशालाका कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि भएको
- राष्ट्रिय रूपमा नेपालबाट निर्यात लक्षित छुर्पि (Dog Chew) को गुणस्तर मापन र अभिलेखीकरण अन्तर्गत कुकुरलाई खुवाउने छुर्पीको राष्ट्रिय मापदण्डको मस्यौदा तयार भएको
- नापतौल तथा गुणस्तर विभागसँगको सहकार्यमा Milk Analysis सम्बन्धी कार्यक्रम अन्तर्गत दूधको गुणस्तर परीक्षण विधि तथा यस प्रयोजनका लागि प्रयोग गरिने उपकरणको SOP तयार भएको
- CFB, AFU सँगको सहकार्यमा AI का लागि प्रयोग हुने Breeding bulls को genetic disorder screening भई मौज्जात साँढेमा परीक्षण गरिएका genetic disorder नभएको
- दुई वटा चौमासिक ल्याब बुलेटिन प्रकाशन भई आहारा प्रविधि सम्बन्धी जानकारी प्रेषण गर्न सकिने भएको
- राष्ट्रियस्तरमा National Livestock Feed Balance Sheet तयार भई website मा राखिएको

- SQCC सँगको सहकार्यमा घाँसेवाली श्रोतकेन्द्रहरूका लागि व्यवसाय दर्ता सम्बन्धी तालिम मार्फत १८ जना कृषक/घाँसेवाली उद्यमीहरूको क्षमता अभिवृद्धि भएको
- विराटनगर र विरगञ्जका दुग्ध सहकारीहरूमा Feed Literacy Program सञ्चालन गरी Precision feeding सम्बन्धी जानकारी प्रदान गरिएको
- पशु आहारासँग सम्बन्धित प्राविधिक पुस्तक प्रकाशन गरिएको
- पशु आहारा, दाना पदार्थ र फिड सप्लिमेन्ट आयात निर्यात नियमन गर्न तयार भएको पशुजन्य उद्योग स्थापना, निकासी पैठारी सिफारिस र विक्रीवितरण अनुमति सम्बन्धी निर्देशिका, २०८० को परिमार्जन प्रक्रिया छलफलमा रहेको
- मधेश, बागमती र गण्डकी प्रदेशस्थित दाना उद्योग, फिड सप्लिमेन्ट उत्पादक उद्योग लगायतको संयुक्त अनुगमन गरिएको

कैलाली र काठमाडौंमा गुणस्तरीय दाना सम्बन्धी सरोकारवाला निकायहरूसँग १ दिने अन्तर्क्रिया सञ्चालन गरिएको

९. लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला शाखाबाट सञ्चालित क्रियाकलापहरू

९.१. प्रयोगशालाबाट प्रदान गरिने सेवाहरूको विवरण

पशुको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गरी गुणस्तरीय पशुजन्य पदार्थ उत्पादन गर्न गुणस्तरीय पशु आहारा आवश्यक हुने तथ्यलाई दृष्टिगत गर्दै यस प्रयोगशालाबाट हाल पशु दाना, दाना कच्चापदार्थ, फिड सप्लिमेन्ट, फिड एडिटिभ, घाँस, हे, हेलेज र साइलेजको गुणस्तर नियमन गर्न जलांश, क्रुड प्रोटीन, क्रुड फाइबर, क्रुड फ्याट, इनर्जी, युरिया, क्याल्सियम, भिटामिन ए, भिटामिन डी र अफ्लाटक्सिनको मात्रा परीक्षण गरिन्छ। साथै किसानका घरगोठमा प्रयोगशाला सेवा पुऱ्याउन विभिन्न स्थानमा घुम्ती शिविर सञ्चालन गरिन्छ।

तालिका नं १: प्रयोगशालामा गरिने परीक्षण तथा विधि सम्बन्धी विवरण

S.N.	Parameters	Method
1	Rapid test	NIRS
Proximate analysis		
2	Moisture	AOAC Official Method 930.15
3	Crude Protein	AOAC Official Method 2001.11
4	Crude Fat	AOAC Official Method 920.39
5	Crude Fiber	AOAC Official Method 978.10
6	Total Ash	AOAC Official Method 942.05
7	Acid Insoluble Ash	Inhouse method

S.N.	Parameters	Method
8	Calcium	Titrimetric (Inhouse method)
9	Energy	Inhouse method
Spectrometry		
10	Urea	AOAC Official Method 967.07
11	Calcium	Inhouse method
Chromatography		
12	Aflatoxin	Inhouse method
13	Vitamin A	Inhouse method
14	Vitamin D	Inhouse method
15	Lysine	Inhouse method
16	Methionine	Inhouse method
Rapid milk tests		
15	Milk	Milkotester
Other tests		
16	pH	pH meter

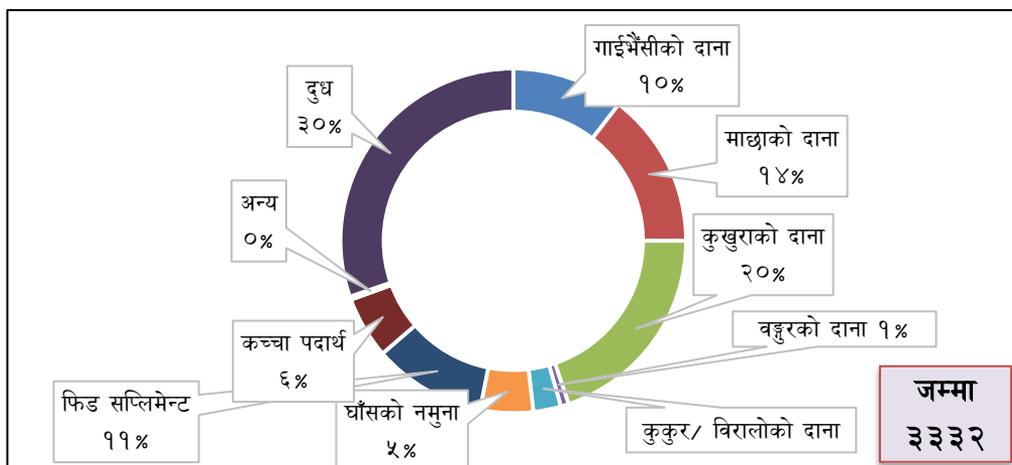
नोट: परीक्षण प्रतिवेदन प्राप्त गर्न ७-१० कार्यदिन लाग्नेछ।

यस कार्यालयका कर्मचारीहरूबाट विभिन्न दाना उद्योग र व्यवसायहरूको अनुगमन निरीक्षण गरी दानाका नमुना सङ्कलन गरिन्छ। साथै आयात निर्यात प्रयोजनका लागि सम्बन्धित सरोकारवाला आफैँले समेत यस प्रयोगशालामा नमूना ल्याउन सक्छन्। गुणस्तर परीक्षण पश्चात सोको नतिजाका साथमा आवश्यक रायसुझावहरू समेत दिने कार्य गरिन्छ। फलस्वरूप धेरै ठाँउका दाना तथा कच्चा पदार्थको गुणस्तरमा सुधार आएको पाइएको छ। प्रयोगशाला परीक्षण सम्बन्धी विभिन्न कार्यहरू सहज बनाउन तथा गोपनीयता कायम राख्न Laboratory Management Information System (LMIS) सफ्टवेयर प्रयोग गर्ने गरिएको छ। उक्त सफ्टवेयरमार्फत नै नमुना दर्ता (Sample Registration), गुणस्तर परीक्षणका आधारमा नतिजा प्रतिवेदन तयारी (Test Report Preparation) तथा QR code मार्फत नतिजा प्रतिवेदनको प्राप्तिजस्ता कार्यहरू भैरहेका छन्।

९.२. प्रयोगशालामा परीक्षण भएका नमुनाहरूको विवरण :

यस प्रयोगशालामा गरिएका परीक्षणमध्ये यस आर्थिक वर्षमा सबैभन्दा ठूलो भाग दूधले ओगटेको छ त्यसपछि क्रमशः कुखुराको दाना, माछाको दाना, फिड सप्लिमेन्ट, गाईभैँसीको दाना, दाना उत्पादनमा प्रयोग हुने कच्चा पदार्थ, घाँसेवाली, कुकुर विरालोको दाना, रहेका छन् भने केही मात्रामा अन्य प्रकारका दाना जस्तै बङ्गुरका दाना, बाखाको दाना, अक्वेरियम फिस फिड आदि पनि दर्ता भएका छन्।

९.३. प्रयोगशालामा दर्ता भएका दानाको गुणस्तर सम्बन्धी विवरण :

यस आर्थिक वर्षमा परीक्षण भएका दानामध्ये ६१३ कुखुराको दाना र १५८ गाईभैसीको दानामा प्रोटीनको मात्रा मापदण्ड बमोजिम रहेको र १२ कुखुराको दाना र १६७ गाई भैसीको दानामा प्रोटीनको मात्रा मापदण्ड बमोजिम नरहेको पाइयो।

	कुखुराको दाना	गाईभैसीको दाना
परीक्षण गरिएका जम्मा नमुना सङ्ख्या	६२५	३२५
मापदण्ड पुगेको	६१३	१५८
मापदण्ड नपुगेको	१२	१६७
	प्रोटीनको आधारमा	

९.४ प्रयोगशाला परीक्षण गरिएका नमुनाहरूको तुलनात्मक विवरण

चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ र विगतका वर्षहरूमा पशुपन्छीका तयारी दानाहरूका नमुना परीक्षणको तुलनात्मक विवरण तपसिल अनुसार रहेको छ ।

Fiscal year	Category	Poultry Feed	Cattle Feed	Fish Feed	Pig Feed	Goat Feed	Dog/Cat Food	Feed Raw materials	Forage Fodder
2076/77	No. of Tested Sample	2012	175	99	0	8	6	806	347
	Standard	1413	126	72	0	6	5	738	-
	Sub-Standard	599	49	27	0	2	1	68	-
2078/79	No. of Tested Sample	1127	303	226	50	10	38	443	120

Fiscal year	Category	Poultry Feed	Cattle Feed	Fish Feed	Pig Feed	Goat Feed	Dog/Cat Food	Feed Raw materials	Forage Fodder
	Standard	901	174	201	39	6	36	377	-
	Sub-Standard	225	129	25	11	4	2	66	-
2079/80	No. of Tested Sample	149	224	399		16	42	699	30 (silage)
	Standard	137	131	333		4	-	-	11
	Sub-Standard	12	93	66		12	-	-	19
2080/81	No. of Tested Sample	695	279	486	31	7	48	423	260
	Standard	666	102	349	6	7	42	-	-
	Sub-Standard	29	177	137	25	0	6	-	-
2081/82	No. of Tested Sample	625	325	436	25	3	86	193	165
	Standard	613	158	405	24	3	-	-	-
	Sub-Standard	12	167	31	1	0	-	-	-
Criteria		Based on CP		Based on moisture content			As per label claim		-

९.५ प्रयोगशालामा दर्ता भएका पशु दानामा युरियाको मात्रा परीक्षण सम्बन्धी विवरण

पशु आहारामा प्रोटीनको मात्रा बढाउन Permissible Limit भन्दा बढी युरिया मिसावट गर्ने गरेको पाइएकोले यस प्रयोगशालामा माछा र गाईभैँसीको दानामा युरिया परीक्षण पनि गरिन्छ। माछाको दानामा बढीमा ०.३ प्रतिशत र गाईभैँसीको दानामा बढीमा १ प्रतिशत हुनुपर्ने मापदण्ड पशु सेवा विभागले निर्धारण गरेको छ। यस आर्थिक वर्षमा भएका युरिया परीक्षणको विवरण तसपिलमा रहेको छ।

Types of Feed	No. of Samples Tested (n)	No. of Samples Exceeding Permissible Limit	Permissible Limit
Cattle Feed	220	8	1%
Fish Feed	83	17	0.3%

९.६ प्रयोगशालामा दर्ता भएका पशु दानामा एन्टिबायोटिकको प्रयोग सम्बन्धी विवरण

विश्वव्यापी रूपमा भएको प्रतिजैविक प्रतिरोधलाई मध्यनजर गर्दै पशु सेवा विभागले विगतदेखिनै पशु दानामा एन्टिबायोटिक प्रयोगमा शुन्य सहनशिलता (Zero tolerance) अपनाएको छ। यस प्रयोगशालामा एन्टिबायोटिक परीक्षणको सुविधा नभएता पनि नेपाल सरकारबाट मान्यता प्राप्त अन्य प्रयोगशालाहरूमा नमुना परीक्षणका लागि पठाउने गरिएको छ। परीक्षण गरिएका केही नमुनामा एन्टिबायोटिक देखा परेकोमा यस्ता दानाहरूको आयात सिफारिस रोक लगाइएको थियो। तसर्थ पशु दानामा एन्टिबायोटिकको प्रयोगलाई निरूत्साहन गर्न थप नियमनको आवश्यकता रहेको छ जसका लागि बहुक्षेत्रका सरोकावालाहरूसँग हातेमालो गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ। यस आर्थिक वर्षमा भएका एन्टिबायोटिक परीक्षणको विवरण तसपिलमा रहेको छ।

Types of Feed	No. of Samples Tested (n)	No. of Antibiotic Detected Samples
Cattle Feed	55	2
Fish Feed	126	1

९.७ प्रयोगशालामा दर्ता भएका पशु दानामा Aflatoxin सम्बन्धी विवरण

Aflatoxin, *Aspergillus flavus* नामक दुसीबाट बन्ने एक प्रकारको बिषादी हो। यसको परिमाण तोकिएको मात्रा (permissible level) भन्दा बढी भएमा यसले पशु तथा मानव स्वास्थ्यमा नकारात्मक असर पार्ने गर्दछ। आयात सिफारिसका को लागी दाना सम्बन्धी मापदण्ड र अन्तराष्ट्रिय मान्यता अनुसार गाईभैसीको दानामा Aflatoxin को मात्रा बढीमा ५० ppb, कुखुराको दानामा बढीमा २८ ppb र माछाको दानामा बढीमा १० ppb तय गरिएको छ। तसर्थ यस प्रयोगशालाद्वारा आयातका लागि पशुपन्छीको दानामा Aflatoxin को मात्राको चेकजाँच गरी तोकिएको मात्रा भन्दा बढी भएको पाइएमा दानाहरूको आयातमा रोक लगाउने गरिएको छ। यस आर्थिक वर्षमा भएका Aflatoxin परीक्षणको विवरण तसपिलमा रहेको छ।

	No. of Samples Tested (n)	No. of Samples Exceeding Permissible Limit	Permissible Limit
Cattle Feed	68	27	50 ppb
Fish Feed	64	38	10 ppb
Poultry Feed	20	14	28 ppb

९.८ प्रयोगशालामा दर्ता भएका साइलेज/ हेलेजका नमुना सम्बन्धी विवरण

नेपाल सरकार र चीन सरकारबीच भएको सम्झौता बमोजिम नेपालबाट वि.सं. २०८० देखि हेलेज निर्यात भइरहेको छ। सो कार्यलाई सहजीकरण गर्न नेपालबाट निर्यात हुने हेलेजको परीक्षण यसै

प्रयोगशालाबाट गर्ने गरिन्छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा जम्मा ८५२ मे.ट. हेलेज नेपालबाट चीन निर्यात भएको छ। साथै देशभित्रै पनि पशु आहाराको रूपमा तयार गरिने साइलेजको नमुना परीक्षण गरिन्छ। यस आर्थिक वर्षमा परीक्षण गरिएका साइलेज तथा हेलेजको विवरण तपसिलमा उल्लेख गरिएको छ।

		Silage (n=58)	Haylage (n=12)
Moisture	Average	71.7	66.32
	Range	59.26-86.62	63.41-69.23
Crude Protein	Average	7.65	12.85
	Range	2.53-12.54	9.49-16.21
Crude Fat	Average	2.88	2.5
	Range	2.43-3.33	1.94-3.07
pH	Average	4.3	3.985
	Range	3.97-6.72	3.98-3.99

९.९ Post import monitoring (PIM) सम्बन्धी विवरण

यस प्रयोगशालाबाट नियमित रूपमा गरिने अनुगमन मुल्याङ्कन कार्यक्रम अन्तर्गत आयात अनुमति प्रदान गरिएका दाना, दाना कच्चा पदार्थ तथा फिड सप्लिमेन्टहरू बजारबाट खरिद गरि Post import monitoring (PIM) गर्ने गरिएको छ। यस आर्थिक वर्षमा PIM अन्तर्गत परीक्षण गरिएका नमुनाको विवरण तपसिलमा उल्लेख गरिएको छ।

	No. of Samples Tested (n)	Standard	Sub-standard	Remarks
Vitamin A	29	21	8	Based on label claim. (Cut off value: 90%)
Vitamin D	44	25	19	

९.१० आयात सिफारिसका लागि दर्ता भएका नयाँ फिड सप्लिमेन्टको परीक्षणको विवरण

आयात सिफारिसका लागि दर्ता भएका फिड सप्लिमेन्टहरूको परीक्षण गर्न Coding पश्चात नेपाल सरकारबाट मान्यता प्राप्त अन्य प्रयोगशालाहरूमा पठाउने गरिएको छ। यस आर्थिक वर्षमा आयात सिफारिस गरिएका नयाँ फिड सप्लिमेन्टहरूको परीक्षणको विवरण तल उल्लेख गरिएको छ।

१३६	•आयात सिफारिसका लागि दर्ता भएका फिड सप्लिमेन्ट
६९	•लेबलमा उल्लिखित गुणस्तर अनुसार योग्य
१५	•लेबलमा उल्लिखित गुणस्तर अनुसार अयोग्य
५२	•परीक्षण प्रतिवेदन प्राप्त नभएको

९.११ पशु आहाराको परीक्षण गर्न घुम्ती शिविर सञ्चालन (मोबाईल ल्याब भ्यानबाट परीक्षण):

मिति २०७५ साल फागुन १० गते पशु सेवा विभागका तत्कालीन श्रीमान् महानिर्देशक डा. विमल कुमार निर्मलज्यूबाट काभ्रे जिल्लामा रहेको पशु सेवा कार्यालय (तत्कालीन भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र) मा समुद्धाटन गरी शुभारम्भ गरिएको थियो। तत्पश्चात पशुपन्छीपालक किसानको सेवा सुविधालाई मध्यनजर गर्दै प्रदेश निर्देशनालयहरूसँगको समन्वयमा स्थलगत रूपमै दाना तथा दूधको परीक्षण गर्न घुम्ती शिविर सञ्चालन गर्दै आइएको छ। यस आर्थिक वर्षमा कोशी, मधेश, बागमती, गण्डकी र लुम्बिनी प्रदेश अन्तरगतका विभिन्न स्थानमा घुम्ती शिविर सञ्चालन गरिएको थियो। उक्त शिविरबाट दाना, दाना कच्चा पदार्थ तथा दूधको नमुना सङ्कलन तथा परीक्षण गरिएको थियो। यस क्रियाकलापबाट दुग्ध किसान, दाना विक्रेता, दुग्ध सहकारी, दाना उद्योग, छुर्पी उद्योग र डेरी उद्योग लाभान्वित भएका थिए। घुम्ती शिविर सञ्चालनका क्रममा पशु दाना तथा दूधमा गुणस्तर सम्बन्धी समस्या देखा परेको खण्डमा प्रदेश तथा स्थानीय तहले यस प्रयोगशालासँग समन्वय गरी मिल्क एनालाईजर खरिद गर्न सक्ने र सो मेशिनरी उपकरण सञ्चालन सम्बन्धी तालिम प्रयोगशालाबाट प्रदान गर्न सकिने, किसान स्वयंले दाना तथा दूधको नमुना यस प्रयोगशालामा ल्याएमा परीक्षण गरी दिने जस्ता जानकारी प्रदान गरिएको थियो।

यस प्रयोगशालाको मोबाइल ल्याब भ्यान लिएर दाना परीक्षणको लागि विभिन्न स्थानमा जाँदा नागरिकको ध्यानाकर्षण भई पशुपन्छीपालनमा गुणस्तरीय आहाराको महत्वबारे जनचेतना अभिवृद्धि भएको पाइएकाले समय समयमा विभिन्न ठाउँहरूमा यस प्रकारका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ।

९.१२ ISO/IEC १७०२५:२०१७ प्रत्यायन (Accreditation) प्राप्तिको तयारी

प्रयोगशालाबाट हुने परीक्षणको विश्वसनीयताका लागि ISO/IEC 17025:2017 प्रत्यायन प्राप्त गर्न चरणबद्ध रूपमा तयारीहरू भएका छन्। प्रयोगशालाको हालको अवस्था र ISO/IEC 17025:2017 को आवश्यकताबीचको अन्तर पहिचान गर्न विस्तृत विश्लेषण (Gap Analysis) सम्पन्न गरिएको छ। साथै प्रयोगशालाको गुणस्तर नीति (Quality Policy) र गुणस्तर व्यवस्थापन प्रणाली (Quality Management System) लाई समेट्ने प्रयोगशालाको गुणस्तर म्यानुअल (Laboratory Quality Manual) स्वीकृत भैसकेको छ। प्रयोगशाला परीक्षणसँग सम्बन्धित जम्मा १५ वटा Standard Operating Procedures (SOPs) हरू स्वीकृत भैसकेका छन्। प्रयोगशाला परीक्षणको विश्वसनीयता प्रमाणित गर्न National Accreditation Board for Testing and Calibration Laboratories (NABL) बाट मान्यता प्राप्त Proficiency Testing Providers हरूसँगको समन्वयमा नियमित रूपमा Proficiency Test कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरिएको छ। साथै नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभागसँगको सहकार्यमा Interlaboratory Comparison Program पनि सम्पन्न गरिएको छ। प्रयोगशाला परीक्षणमा प्रयोग हुने उपकरणहरूको विश्वसनीयता सुनिश्चित गर्न सबै उपकरणहरूको नियमित रूपमा आन्तरिक र बाह्य Calibration गर्ने गरिएको छ। प्रयोगशाला प्रत्यायनसँग सम्बन्धित Procedures, Records र Formats हरू स्वीकृतिको चरणमा छन्। कर्मचारीहरूको सीप र दक्षता अभिवृद्धि गर्नका लागि प्रशिक्षण योजना तयार गरिएको छ। आगामी आर्थिक वर्षमा गुणस्तर व्यवस्थापन प्रणालीको प्रभावकारिताको मूल्याङ्कन गर्न आन्तरिक परीक्षण (Internal Audit) को योजना बनाइएको छ।

९.१३ प्रयोगशाला शाखाबाट सञ्चालन गरिएका तालिम

यस प्रयोगशाला पशु सेवा विभाग अन्तर्गतको पशुपन्छीका दाना तथा कच्चा पदार्थको गुणस्तर नियमन गर्ने एक मात्र प्रयोगशाला भएको र ISO 17025:2017 को बाटोमा अग्रसर हुँदै गर्दा ISO/IEC १७०२५:२०१७ Accreditation का लागि यस प्रयोगशालामा कार्यरत कर्मचारीलाई

तालिम आवश्यक रहेकोले Orientation Training on ISO 17025:2017 with Good Documentation Practice र Statistical Techniques used in Analytical Laboratory सञ्चालन गरिएको थियो। साथै यस प्रयोगशालामा गरिने परीक्षणहरूको विश्वनीयताका लागि कर्मचारीहरूलाई Feed analysis and quality management सम्बन्धी तालिम समेत सञ्चालन गरिएको थियो। वर्तमान परिपेक्षमा कृषि उत्पादनमा अधिक मात्रामा विषादी प्रयोग हुने गरेको, जसको प्रत्यक्ष असर खाद्य सामग्रीमा विषादीको अवशेषको रूपमा देखिन थालेको छ। कृषि उत्पादन तथा कृषि उपज पशु आहाराको रूपमा समेत प्रयोग गरिने हुँदा विषादीको असर पशु स्वास्थ्यमा पनि पर्न जाने र त्यसको प्रभाव दूध, मासु, अण्डाजस्ता पशुजन्य उत्पादनमा समेत देखिन्छ। यसरी विषादीको प्रभावले सम्पूर्ण खाद्य शृङ्खलामा असर गर्नाले, एक स्वास्थ्य, खाद्य सुरक्षा र जैविक विविधतामाथि गम्भीर चुनौती निम्त्याउन सक्ने विषयलाई मध्यनजर गर्दै प्रयोगशालाका कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धिका लागि Determination of Pesticide residue in Animal feed and feed ingredients तालिम पनि सञ्चालन गरिएको थियो।

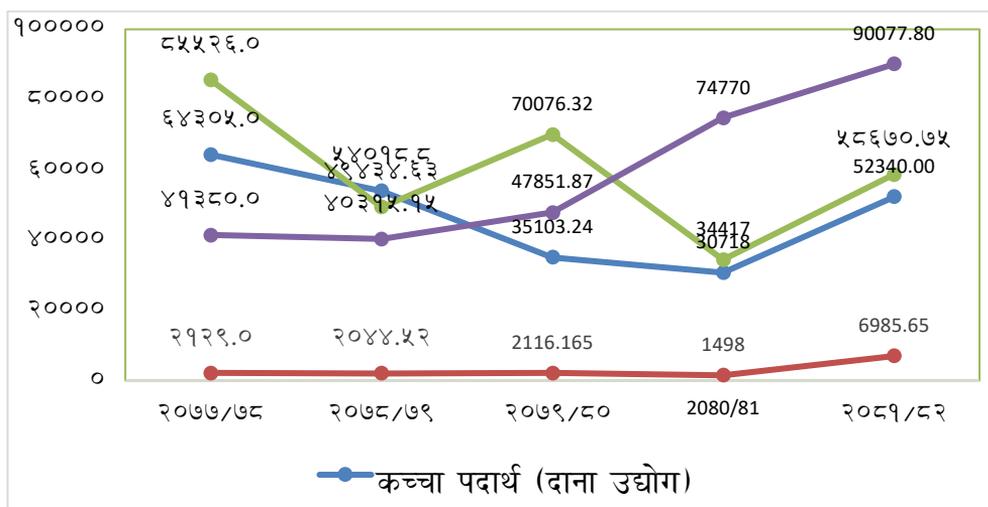
१०. पशुपन्छी आहारा विश्लेषण शाखाबाट सञ्चालित क्रियाकलापहरू

१०.१ दानामा प्रयोग गरिने फिड सप्लिमेन्ट लगायतका कच्चा पदार्थहरूको आयात सिफारिस पशुजन्य उद्योग स्थापना, निकासी पैठारी सिफारिस तथा विक्रीवितरणको लागि अनुमति प्रदान गर्ने प्रक्रियालाई व्यवस्थित, सहज, प्रभावकारी र पारदर्शी बनाउन पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा नियमावली, २०५६ को नियम २२क ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयले पशुजन्य उद्योग स्थापना, निकासी पैठारी सिफारिस र विक्रीवितरण अनुमति सम्बन्धी निर्देशिका, २०८० जारी गरी कार्यान्वयन भैरहेको छ। सो निर्देशिकाको दफा ५(५) मा ५ सदस्यीय पशु आहारा, दाना पदार्थ र फिड सप्लिमेन्ट सिफारिस उपसमितिको व्यवस्था गरिएको छ। सो उपसमितिको सचिवालयको रूपमा यस प्रयोगशालाले कामकारबाही गर्दै आइरहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा जम्मा ३६ पटक बैठक बसी उपसमितिको सिफारिसमा विभागले निम्नानुसारको परिमाण आयातका लागि सिफारिस प्रदान गरेको छ।

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा आयातका लागि सिफारिस प्रदान गरिएको विवरण

सिफारिस विवरण		सिफारिस परिमाण	
दाना उद्योगहरूको निवेदन सङ्ख्या	२१६०	फिड सप्लिमेन्ट (मे.ट.)	५८६७०
फिड सप्लिमेन्ट उद्योगहरूको निवेदन सङ्ख्या	६७९	कच्चा पदार्थ (मे.ट.)	५९३२५.६५
ट्रेडर्स र सप्लायर्सको निवेदन सङ्ख्या	३४६०	प्याकेजिड मेटेरियल्स (सङ्ख्या)	४७५४७५.०
		गाईभैसीको दाना (मे.ट.)	२८३५०.०
		माछाको तयारी दाना (मे.ट.)	६१२९०.०
		कुकुरको तयारी दाना (मे.ट.)	७५५.८

पाँच वर्षको तुलनात्मक आयात सिफारिस सम्बन्धी विवरण

११. पशु पोषण व्यवस्थापन शाखाबाट सञ्चालित क्रियाकलापहरू

११.१ SQCC सँगको सहकार्यमा घाँसेवाली श्रोतकेन्द्रहरूका लागि व्यवसाय दर्ता सम्बन्धी तालिम

तालिम सञ्चालन मिति : २०८२/०३/२८ देखि २०८२/०३/३० सम्म

सञ्चालन स्थान : राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला, हरिहरभवनको सभाहल।

सहभागी सङ्ख्या - १७ जवान

तालिम सहभागीहरूको विवरण

क्र.सं.	सहभागीको नाम थर	ठेगाना	सम्पर्क नं
१	श्री पदम खडका	दिपायल सिलगढी न.पा. -८ डोटी	९८४९८३९९७१
२	श्री हरीकृष्ण गजुरेल	सुर्य गढी गा.पा.-४ नुवाकोट	९८६०९०२६९६
३	श्री चित्र प्रसाद दुलाल	भण्डन देउपुर न.पा.-७ काभ्रे	९८४९८४८९६९
४	श्री विनिता पोखेल	प्यूठान न.पा.-७ प्यूठान	९८४७८३५५३९
५	श्री सरला कुमारी बास्तोला	सिद्धिचरण न.पा.-१० ओखलढुंगा	९८६९०२७९६५
६	श्री हिना कुमारी यादव	जनकपुर उ.म.न.पा.-१४ धनुषा	९८००८३३४३०
७	श्री बेनुप खनाल	सरुमारानी गा.पा.-३ प्यूठान	९८९२८३८४९
८	श्री रवि कुमार यादव	लक्ष्मिनिया गा.पा.-१ धनुषा	९८२४८७७७९६
९	श्री सुरज कुमार यादव	लक्ष्मिनिया गा.पा.-७ धनुषा	९८०७८४०९०८
१०	श्री विकास घिमिरे	कावासोती -११ नवलपरासी	९८५७०४०३०५
११	श्री विष्णु महतो	कावासोती -१७ नवलपरासी	९८९७५२८५१४

क्र.सं.	सहभागीको नाम थर	ठेगाना	सम्पर्क नं
१२	श्री जिवलाल चापागाई	देवचुली न.पा.-१४ भिरकोट स्याङ्जा	९८४२२९३१९९
१३	श्री सन्जय शर्मा तिवारी	फलेवास न.पा.-४ पर्वत	९७४१७३९०५९
१४	श्री राजाराम दुलाल	बनेपा न.पा.-१ काभ्रे	९८६९४१८३२९
१५	श्री गणेश खड्का	छेडागाड न.पा. -३ जाजरकोट	९८६६४८९४४०
१६	श्री प्रदिप खड्का	छेडागाड न.पा. -३ जाजरकोट	९७४९८८४५०४
१७	श्री परशुराम दुलाल	बनेपा न.पा.-१, काभ्रे	९८४१२९००७८

११.२ दुग्ध सहकारीहरूमा Feed Literacy Program

पशुको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्न गुणस्तरीय पशु आहाराको महत्वका सम्बन्धमा पशुपालक किसानहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले मधेश प्रदेश र कोशी प्रदेशका दुग्ध सहकारीहरूमा Feed Literacy Program सञ्चालन गरिएको थियो।

मधेश प्रदेश अन्तरगत पर्सा जिल्लामा रहेका तपसिलका दुग्ध सहकारीका ३० जना कृषकहरूलाई सहभागी गराई भेटेरिनरी

अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञकेन्द्र पर्साकाका प्रमुख वरिष्ठ पशु चिकित्सक डा.राज कुमार साहज्यूले प्रशिक्षण गर्नु भएको थियो भने पर्सा गढी न.पा.-हरिपुरवा - पर्सा पशुसेवा शाखाका प्रमुख डा.पुष्पेन्द्र साहले कार्यक्रमका लागि सहजीकरण गरिदिनु भएको थियो।

कार्यक्रम सञ्चालन स्थान	मिति	सहभागी सङ्ख्या	सहभागी सहकारीहरू
पर्सा गढी न.पा.- पर्सा को सभाहल।	२०८१/१२/१२	३० जना	१. झवराह दुग्ध सहकारी संघ
			२. सम्पूर्ण कृषि सहकारी संघ
			३. अन्नपुरण दुग्ध सहकारी संस्था
			४. सुनाखरी दुग्ध सहकारी संस्था

कोशी प्रदेश अन्तर्गत मोरङ जिल्लामा रहेको सामाजिक उद्यमी महिला सहकारी संस्थामा आवद्ध ३५ जना महिला कृषकहरूलाई सहभागी गराई भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र मोरङका प्रमुख डा. अजय कुमार साहले उक्त सहकारीमा आवद्ध कृषकहरूले पालेका पशुवस्तुहरूका लागि आहारा तथा आहाराले पशुवस्तुहरूको उत्पादकत्वका बारेमा विस्तृत रूपमा प्रकाश पारि कृषकहरूका लागि महत्वपूर्ण कुराहरूमा जानकारी गराई कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो।

११.३ पशु आहारासँग सम्बन्धित पुस्तक प्रकाशन

यस आर्थिक वर्षमा प्रकाशनका लागी विज्ञहरूसँग १६ वटा समय सान्दर्भिक आहारासँग सम्बन्धित शिर्षकहरू छनौट गरी पशु आहारा प्राविधिक पुस्तिका ३०० थान प्रकाशन गरि माग अनुसार वितरण गरिएको ।

पशु आहारा प्राविधिक पुस्तिका

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग
राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाइभस्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला
हरिहरभवन, ललितपुर

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग
राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाइभस्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला

हरिहरभवन, ललितपुर
फोन : ९७७-१-४४७७२६२, ४४७७२६३, ४४७७२६४
ईमेल : info@nslqpl.gov.np, वेबसाइट : http://nslqpl.gov.np

१२. सम्पादित अनुगमन कार्यक्रमहरूको विवरण

चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को अवधिमा यस राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाईभस्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशालाद्वारा विभिन्न दाना उद्योग तथा उत्पादित वस्तुहरू संयुक्त अनुगमन तथा घाँसेवाली श्रोतकेन्द्रहरूको अनुगमन निरीक्षणका र नमुना सङ्कलन तथा परीक्षण विश्लेषणका कार्यहरू गरिएको थियो। अनुगमनमा देखिएका कमी कमजोरी हटाउन सम्बन्धित निकायलाई आवश्यक राय सुझाव दिई केहीलाई सचेत गराउने कार्य समेत गरिएको छ। यस कार्यलाई भविष्यमा पनि निरन्तरता दिई स्वस्थ र निरोगी पशुपन्छी उत्पादनका लागि गुणस्तरीय दाना तथा आहाराको उत्पादन र प्रयोग गरौं, भन्ने मूल मन्त्रका साथ नियमन कार्य लगायतका अन्य क्रियाकलाप सञ्चालन गर्दै जाने नीति लिई अघि बढी रहेकोछ। तथापि दाना पदार्थ ऐन, २०३३ र दाना पदार्थ नियमावली, २०४१ ले दाना पदार्थ सम्बन्धी नियमन र आवश्यक कारबाही गर्ने अधिकार खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभागमा निहित रहेको भएता पनि पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन

२०५५ र नियमावली २०५६ का साथै पशुजन्य उद्योग स्थापना, निकासी पैठारी सिफारिस र विक्रीवितरण अनुमति सम्बन्धी निर्देशिका, २०८० लाई आधार मानेर दानाका गुणस्तर सम्बन्धी नियमनकारी भूमिकामा काम गर्नु पर्ने भएकोले यस प्रयोगशालाबाट तपसिल अनुसारको अनुगमन तथा नियमनका कार्यहरू गरिएको छ।

१२.१ संयुक्त अनुगमन कार्यक्रमको प्रतिवेदन

यस राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाईभस्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला, हरिहरभवन ललितपुरको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रमअनुसार दाना उद्योगहरूको संयुक्त अनुगमन कार्यक्रम कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, पशु सेवा विभाग तथा राष्ट्रिय कृषि अनुसन्धान परिषद् अन्तर्गत कार्यालयका प्रतिनिधिहरू सम्मिलित टोलीबाट २ पटक मधेश, बागमती र गण्डकी प्रदेशका जिल्लामा सञ्चालन गरियो।

संयुक्त अनुगमन कार्यक्रमको उद्देश्य

- दाना पदार्थ ऐन २०३३, पशुजन्य उद्योग स्थापना, निकासी पैठारी सिफारिस र विक्रीवितरण अनुमति सम्बन्धी निर्देशिका, २०८० अनुसार उद्योगीले कार्य गरे नगरेको,
- कच्चापदार्थको गुणस्तर र भण्डारण सहि तवरले गरे नगरेको,
- दाना बनाउने कच्चा पदार्थको श्रोतको अवस्था बारे जानकारी लिन,
- दाना उत्पादन, भण्डारण र वितरणमा गुणस्तर व्यवस्थापन गरे नगरेको,
- वातावरणीय परीक्षण गरे नगरेको,
- उत्पादन प्रविधि र क्षमताको जानकारी,
- असल उत्पादन अभ्यास पालना गरे नगरेको,

अनुगमनमा गरिएका दाना तथा फिड सप्लिमेन्टस उद्योगहरूको विवरण :

१. देवी फिड्स उद्योग, भक्तपुर न पा ८ सिफदोल
२. खोप दाना उद्योग, भक्तपुर औद्योगिक क्षेत्र
३. कान्तिपुर फिड प्र.लि., भक्तपुर औद्योगिक क्षेत्र
४. दि.पी प्यालेट फिड, भक्तपुर
५. न्यु कान्तिपुर दाना उद्योग, भक्तपुर
६. शिवशक्ति फिड, पनौती ७ काभ्रे
७. त्रिशक्ति फिड, बनेपा १३ भैसेपाटी
८. मन्जिल दाना उद्योग, बनेपा न.पा. काभ्रे
९. सेतिदेवी दाना उद्योग, बनेपा, काभ्रे
१०. साकार फिड प्र.लि., काभ्रे
११. किसन दाना उद्योग, भकुण्डेबेसी काभ्रे
१२. आधुनिक अग्रो प्रोडक्ट्स प्र.लि., बेलकोट गढी न.पा.नुवाकोट

१३. आधुनिक पोल्ट्री फिड इन्डस्ट्री, बेलकोट गढी ८ नुवाकोट
१४. नेपाल प्यालेट फिड, नुवाकोट
१५. के.बि.अग्रोफिड रिसर्च, धुनिबेसी न.प. धादिङ्ग
१६. सरिन फर्मासुईटिकल, धादिङ्ग
१७. हरिसिद्धी गाइ दाना उद्योग, ललितपुर
१८. किसान दाना उद्योग, ललितपुर औद्योगिक क्षेत्र
१९. गंगा गाई दाना उद्योग, गोदावरी न प १०, ताखेल, ललितपुर
२०. भ्याली फिड बालाजु औद्योगिक क्षेत्र, काठमाडौं
२१. सगरमाथा पोल्ट्री फिड बालाजु औद्योगिक क्षेत्र, काठमाडौं
२२. फुयाल फिडस बालाजु औद्योगिक क्षेत्र, काठमाडौं

अनुगमनका क्रममा देखिएका समस्याहरू र प्रतिक्रियाहरू:

- दानाका कच्चा पदार्थको वर्गिकरण, पौष्टिक गुणस्तर र भण्डारणमा कमिकमजोरी देखिएको
- भण्डारणमा सरसफाई राम्रो नदेखिएको
- दानामा प्रयोग गरिने फिड एडिटिभ्स, फिड सप्लिमेन्टस, तिनको उपयोगिता र मात्रा को बारेमा कतिपय उद्योगहरूमा ज्ञान नभएको
- ब्रोइलर कुखुराको दानाको गुणस्तर र खुवाउने विधि र मात्राको बारेमा सन्तुलन कायम नदेखिएको
- दाना ऐन २०३३ तथा नियमावली २०४१ का प्रावधानहरू सम्बन्धी जानकार नादेखिएको
- दाना उद्योग दाना डिपो तथा कुखुरा पालक कृषकहरूले दानाको गुणस्तर कायम राख्न ध्यान दिनु पर्ने कुराहरूमा बेवास्था गरेको
- धेरैजसो उद्योगहरू बन्दहुने अवस्थामा रहेको, जेनतेन थेगीमात्र रहेको पाइयो

उद्योगीहरूको प्रतिक्रिया तथा अपेक्षा

१. जलाशंले गर्दा मकै भण्डारणमा समस्या देखिएको र थोरै क्षमता भएको ड्रायर महँगो हुने भएको।
२. पोषण विशेषज्ञ मुख्यत भारतबाट मगाउनुपर्ने।
३. भारतबाट अवैधानिक रूपमा आयातित मासुजन्य वस्तुले स्थानीय बजारमा असर परेको।
४. कच्चापदार्थ उद्योगको मागअनुसार स्थानीयले उत्पादन गर्न नसकेर भारतबाट आयात गर्नु परेको।
५. दाना उत्पादन र त्यसको गुणस्तर बारे तालिमको व्यवस्था हुनुपर्ने।
६. दानाको कच्चापदार्थ निकासीमा सहज व्यवस्था तथा सहूलियत हुनुपर्ने।
७. तयारी दानाहरूको चोरी निकसी तथा आयात बन्देज हुनुपर्ने।

अनुगमन निरीक्षणको क्रममा दिइएको सुझाव तथा निर्देशनहरू

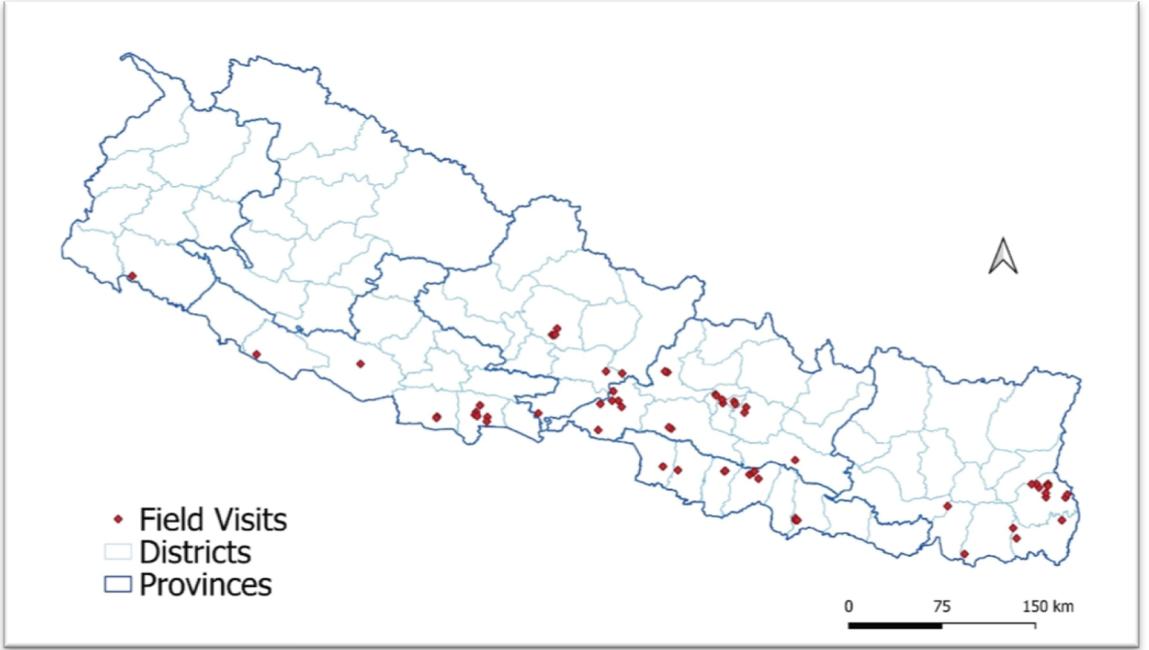
१. उद्योगहरूमा सरसफाई तथा जैविक सुरक्षाको उचित व्यवस्था गर्ने।
२. प्रयोगशाला नभएका उद्योगहरूले प्रयोगशालाको स्थापना गर्ने।
३. प्रयोगशाला भएका उद्योगहरूमा aflatoxin level जाँच गर्ने।
४. Quality Certificate नलिएका उद्योगहरूले Certificate का लागि प्रक्रिया शुरु गर्ने।

१२.२ स्थानीय तहमा सञ्चालित पशु आहारसँग सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको अनुगमन

प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन व्यवस्थित, पारदर्शी, प्रभावकारी, अनुमानयोग्य तथा प्रतिफलमा आधारित होस् भन्ने हेतुले कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयका माननीय मन्त्रीज्यूबाट मिति २०८१/५/२५ मा प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरण भएका पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१ स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा रहेको छ। उल्लिखित कार्यविधिमा चरन खर्क सुधार कार्यक्रम, हे/साइलेज प्रवर्द्धन कार्यक्रम, छुपी प्रवर्द्धन कार्यक्रम लगायतका अन्य कार्यक्रम रहेका छन्। सोही कार्यविधि अनुसार सशर्त अनुदान कार्यक्रम अन्तर्गत यस कार्यालयबाट पशुआहारा सम्बन्धी कार्यक्रमहरूका सम्बन्धमा तपसिल बमोजिमका स्थानहरूमा अनुगमन गरिएको थियो।

क्र. सं.	स्थानीय निकाय	सम्पादित कार्य	स्थानीय निकायबाट सङ्कलित सुझाव	अनुगमनमा खटिने कर्मचारी
१.	कोशी प्रदेश अन्तर्गत इलाम जिल्लास्थित इलाम नगरपालिका, देउमाई नगरपालिका, सन्दकपुर गाउँपालिका र सुर्योदय नगरपालिकाका	छुपी प्रवर्द्धन कार्यक्रम	उक्त स्थानका किसानहरू यस कार्यक्रमबाट सन्तुष्ट भएको र आगामी दिनहरूमा पनि यस्ता सशर्त अनुदानका कार्यक्रमहरू आवश्यक स्थान पहिचान गरी विस्तार गर्दा थप किसान लाभान्वित हुन सक्ने अवस्था देखियो।	डा. इन्दिरा शर्मा, डा. छाया खनाल, डा. अञ्जली नेपाल
२.	गण्डकी प्रदेश अन्तर्गत नवलपरासी जिल्लास्थित विनयी-त्रिवेणी गाउँपालिका	घाँसको बिउ वितरण	स्थानीय निकायका पशु सेवा शाखा प्रमुख श्री बसन्त गौतमज्युसँगको कार्यक्रम सम्बन्धी छलफलमा प्रत्येक वर्ष बीउ खरिदमा समस्या भएकोले त्यसको समाधानका लागि हरेक वर्ष बिउ खरिद गर्नु भन्दा उक्त स्थानको जमिन निकै उर्वर भएको र सिंचाईको सुविधा समेत भएका कारण श्रोतकेन्द्र स्थापनाका लागि पहल भएमा कृषकहरू लाभान्वित हुने सुझाव प्राप्त भएको थियो।	डा. सीता भट्टराई

क्र. सं.	स्थानीय निकाय	सम्पादित कार्य	स्थानीय निकायबाट सङ्कलित सुझाव	अनुगमनमा खटिने कर्मचारी
३.	कोशी प्रदेश अन्तर्गत भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, सुनसरी		उक्त स्थानका श्री कुमार सिंह खत्रिज्यूसँगको छलफलमा स्थानीय निकायमा जाने बजेटहरूमा डुप्लीकेसन नहोस भन्नका लागि उहाँहरूको माग अनुसारको कार्यक्रम पठाउनु पर्ने देखिएको थियो।	डा.सीता भट्टराई
४.	कोशी प्रदेश अन्तर्गत उद्योग कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय		कोशी प्रदेशका विभिन्न स्थानीय निकाय तथा भेटेरिनरी अस्पताल, सुनसरी तथा उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयका पशुपन्छी विकास महाशाखा प्रमुख डा. दिपा दिवालीज्यूसँग तहाँ मन्त्रालयद्वारा पशु आहारासँग सम्बन्धी भएका कार्यहरू सम्बन्धमा छलफल गरिएको। छलफलका क्रममा उहाँले साईलेज उत्पादक कम्पनीहरू वृद्धि भएका सबन्धमा जानकारी दिनुभएको थियो।	डा.सीता भट्टराई
५.	गण्डकी प्रदेश अन्तर्गत गोरखा नगर पालिका, गोरखा बजार	घाँसको बिउ वितरण	यस स्थानीय तहमा कार्यरत पशु स्वास्थ्य प्राविधिक श्री आशा आलेज्यूसँग छलफल गर्दा स्थानीय निकायसँग समन्वय गरेर मात्र कार्यक्रम बनाउँदा राम्रो हुने भन्ने सुझाव दिनु भएको थियो।	डा.सीता भट्टराई
६.	गण्डकी प्रदेश अन्तर्गत भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र, गोर्खा		उक्त विज्ञ केन्द्रका प्रमुख डा.सर्मिला कुमालज्यूसँग छलफल गर्दा उहाँले स्थानीय निकायमा भए गरेका प्रगतिका बारेमा पशु सेवा विभाग तथा कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयमा छलफल हुनुपर्ने माग गर्नु भएको थियो।	

यस अर्थिक वर्षमा यस प्रयोगशालाबाट अनुगमन गरिएका स्थानहरू

१३. पशु आहारा सम्बन्धी जानकारी

- कृषि गार्हस्थ उत्पादनमा पशुपालनको योगदान २४.०१% रहेको छ भने देशको कुल भू-भागको करिब १२% क्षेत्रफल चरन क्षेत्रले ढाकिएको छ भने वनजङ्गले कुल २९% क्षेत्रफल ओगटेको छ। वनजङ्गल तथा चरनक्षेत्रमा बढी भिरपाखा भएकाले र सजिला चरनक्षेत्रमा पशुहरूको बढि चाप हुनुका साथै चरन व्यवस्थापनको अभावले गर्दा घाँस उत्पादनमा हास हुँदै आएको छ।
- आहाराको उपलब्धतालाई हेर्दा सन् २०२२/२३ मा, नेपालमा कुल पाचनयोग्य पोषक तत्व (TDN) को उपलब्धता लगभग ११.२९ मिलियन मेट्रिक टन थियो भने माग १४.७३ मिलियन मेट्रिक टन थियो, परिणामस्वरूप ३.४४ मिलियन मेट्रिक टन (२३.३५%) को TDN न्युन देखिन्छ (National Livestock Feed balance Sheet, 2025)। पशु आहाराको यो समस्या समाधान गर्न उपलब्ध श्रोत साधनहरूलाई अधिकतम सदुपयोग गरी घाँस खेती, चरन तथा डालेघाँस विकास र कृषि उप पदार्थको पौष्टिकतामा अभिवृद्धि गरी पशुजन्य उत्पादन लागत कम गराउन सकिन्छ।
- एक उन्नत जातको वयस्क गाईभैँसीले दिनको ४०/५० देखि ८०/९० लिटर सम्म पानी पिउँदछन्।
- साधारणतया पानीको मात्रा निर्धारण गाईभैँसीको शारिरिक तौलका साथै दूध उत्पादनमा भर पर्दछ। प्राय १० के.जी. शारिरिक तौल बराबर एक लिटर पानी र प्रति लिटर दूध उत्पादनमा १.५ लि. पानी आवश्यक पर्दछ।
- पशुपन्छीहरूको आहारमा सकेसम्म प्रशस्त मात्रामा हरियो तथा पोषिलो घाँस खुवाउनु पर्दछ। उदाहरणका लागि एक वयस्क गाईभैँसीका लागि प्रतिदिन ३०-४० के.जी. हरियो घाँस खुवाउनु पर्दछ भने सुँगुर/ बँगुर र कुखुराको आहारमा १५-२० प्रतिशत सम्म विशेष गरी हरियो कोशे घाँस खुवाउन सकिन्छ।
- पशुलाई आहारा खुवाउँदा ८-१० घण्टाको अन्तराल राम्रो मानिन्छ।
- प्रायः पशुपन्छीहरूको शारिरिक तौलको २.५-३ % आहारा दिनु पर्दछ तर व्याएको र दूध दिने पशुहरूलाई शारिरिक तौलको ३-५% सम्म आहारा दिन सकिन्छ।
- निर्वाहका लागि गाईभैँसीलाई प्रतिदिन ४-६ के.जि. सुकेको पराल र १-२ के.जि. दाना खुवाउनु पर्दछ भने दूध उत्पादनका लागि प्रती दिन २-२. ५.के.जी र गर्भिणी पशुलाई १.५ के जी आहारा थपेर दिनु पर्दछ।

- गाईभैसीहरूलाई कुल आहाराको ६०% सुकेको घाँस (पराल र गहुँको छवाली) ३५% हरियो घाँस र ५% दाना दिनु पर्दछ। हरियो घाँसमध्ये पनि ६०% अकोसे (जै,नेपियर,टियोसेन्टी, मकै आदि) र ४०% कोसे घाँसको (बरसिम, भेच, स्टइलो आदि) अनुपातमा दिँदा उत्तम मानिन्छ।
- गाईभैसीले खाएको पोषकतत्वको करिब ३८% दूध उत्पादनमा लगानी हुने गर्दछ।
- भेडाबाखाहरूलाई कुल आहाराको ९५% हरियो घाँस र ५% दाना दिनु पर्दछ।
- एक बयस्क बाखाले आफ्नो शारिरिक तौलको ३-५% अनुपातमा आहारा (घाँस, दाना) खाने गर्दछन्।
- बंगुर सुंगुरलाई कुल आहाराको १०% हरियो घाँस र ९०% दाना दिनु पर्दछ।

उन्नत जातका बयस्क पशुहरूका लागि घाँस तथा दानाको अनुपात

पशुको जात	औषत तौल (बयस्क) किलो	आहारा दैनिक किलो DM	आहाराको अनुपात %		
			पराल/ हे	हरियो घाँस	दाना
गाई	४००	१०	६०	३५	५
भैसी	४५०	११	६०	३५	५
बाखा	३५	१	०	९५	५
भेडा	४०	१	०	९५	५
बंगुर	४०	१.३	०	१०	९०
याक, चोरी	२००	४	२०	७५	५
कुखुरा	२	०.१	०	५	९५
खरायो	२.५	०.१५	२०	७५	५
मृग	१५०	३	२०	७५	५

गाई/भैसीका विभिन्न उमेर समूहका पशुहरूका लागि घाँस तथा दानाको मात्रा (के.जी./प्रतिदिन)

क्र.सं.	पशुको जात तथा उमेर समुह	आहाराको अनुपात (के.जी.)		
		सुकेका घाँस, पराल	हरियो घाँस	दाना
१	गाईबस्तु			
१.१.	दुहुना गाई उन्नत (दूध उत्पादन ५-१५ लिटर/दिन)	२-४	२०-३०	३-६
१.२.	दुहुना गाई स्थानिय (दूध उत्पादन ३-५ लिटर/दिन)	४-६	१५-२०	१५.-३
१.३.	थारो गाई	४-६	१०-१५	१-२
१.४.	साँढे (३ वर्ष माथीका)	४-६	१५-२०	०२.-१
१.५.	बाच्छाबाच्छी (३ वर्ष मुनीका)	२-३	१०-१५	१
२	भैसी /रौंगा			

क्र.सं.	पशुको जात तथा उमेर समुह	आहाराको अनुपात (के.जी.)		
		सुकेका घाँस, पराल	हरियो घाँस	दाना
२.१.	दुहुना भैसी	६-८	२०-३५	१५.४६
२.२.	थारो भैसी	५-६	२०-२५	१-२
२.३.	कोरेली पाडी	३-५	६-१०	०५-१
२.४.	३ बर्ष माथीका पाडा/पाडी	२-४	५-१०	०२-१
२.५.	३ बर्ष मुनीका पाडा/पाडी	२-३	३-५	०.०१-०५

बाखाका विभिन्न उमेर समुहका लागि घाँस तथा दानाको मात्रा (के.जी./प्रतिदिन)

क्र.सं.	शारिरिक तौल (के.जि.)	हरियो घाँस (के.जि.)	दाना (ग्राम)
१	४-५ के.जि.	-	५०
२	५-६	इच्छा अनुसार	१००
३	६-७	इच्छा अनुसार	१५०
४	७-८	इच्छा अनुसार	२००
५	८-१०	इच्छा अनुसार	२००
६	१०-१५	१.५- २	३००
७	१५-२०	२- २.५	३००
८	२०-२५	२.५- ३	३५०
९	२५-३०	३ - ४	४००
१०	३०-४०	४- ४.५	४००
११	४०-५०	४.५ - ५	५००
१२	५०-७०	५- ६	५००

१४. अनुसूचीहरू

१. प्रयोगशाला परीक्षण दर रेट

यस प्रयोगशालाबाट उपलब्ध गराइने सेवाहरूको कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको मिति २०८१/११/०८ (मा. मन्त्रीस्तर) को निर्णयानुसार तपसिल बमोजिमको दररेट निर्धारण भई मिति २०८१/११/२० देखि लागु भएको व्यहोरा अनुरोध छ।

सि. नं.	परीक्षणको किसिम	एकाई	साविकको दर प्रति एकाई (रु.)	नयाँ दर प्रति एकाई (रु.)
दाना परीक्षण				
१.	Rapid Test by NIRS Method	नमूना	-	५००/-
२.	Proximate analysis (Energy, Moisture, CP, CF, Crude Fat, Ash, Calcium, Urea)	नमूना	-	१५५०/-
३.	Moisture	नमूना	-	१००/-
४.	Crude Fat	नमूना	-	२५०/-
५.	Crude Fiber/ADF/NDF	नमूना	-	३००/-
६.	Crude Protein	नमूना	-	३००/-
७.	Urea	नमूना	-	५००/-
८.	Calcium	नमूना	-	२४०/-
९.	Phosphorus	नमूना	-	१७५/-
१०.	Other elements	नमूना	-	५००/-
११.	Energy	नमूना	-	४००/-
१२.	Ash	नमूना	-	२००/-
HPLC विधिबाट हुने परीक्षण				
१३.	Vitamin	नमूना	-	१०००/-
१४.	Amino Acid	नमूना	-	१०००/-
१५.	Mycotoxin	नमूना	-	१०००/-
दूधको परीक्षण				
१६.	Rapid Test by Mikotester(Fat, SNF, Protein, Lactose, Salts, Density, Added Water, Freezing Point)	नमूना	-	३००/-
१७.	Urea	नमूना	-	३००/-
१८.	Milk Fat	नमूना	-	१००/-
१९.	SNF	नमूना	-	५०/-
२०.	pH	नमूना	-	१००/-
२१.	पशुपन्छीको दाना उत्पादन गर्ने प्रयोजनका लागि सोयाबिन लगायतका कच्चा पदार्थको आयात सिफारिस	प्रति निवेदन	-	३००/-

पुनश्च: सरकारी निकायबाट परीक्षणका लागि प्राप्त हुने नमूनाको हकमा माथि उल्लेखित दररेटमा ५०% छुट हुने

२. डालेघाँस उत्पादन कार्यतालिका

क्र.स	घासको नाम	क्षेत्र	वीउ		उत्पादन - मे.ट./हे.)	
			छर्ने वा वेर्ना सार्ने समय	दर (के.जी./हे.)	हरियो घास	वीउ
१	इपिल (Leucaena spp.)	तराई, मध्य पहाड, उच्च पहाड	<ul style="list-style-type: none"> कार्तिक मंसीर (वीउ संकलन गरी व्याडमा राख्ने) ३ महीनापछि आषाढमा लगाउने, वा राम्रो खनजोत गरी सिधै वीउ रोप्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ७ के.जी.(५० से.मी. देखी १ मी.को फरकमा) वा ५००० वेर्ना २ मी.को फरकमा, ३ केजि) 	३० -५०	०.५ देखी २ (वीउलाई स्कारिफिकेशन गर्न आवश्यक)
२	वडर (Artocarpus lacoocha)	तराई,मध्य पहाड (१५०० मी.सम्म)	<ul style="list-style-type: none"> असार (वीउ संकलन) ताजा वीउको एकवर्षसम्म विरुवा हुर्काउने आषाढ -श्रावणमा सार्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ४ मी.को फरकमा लगाउने 	प्रति वोट /प्रतिवर्ष २०० केजि	संरक्षण नगरी ताजा वीउ लगाइने
३	टाँकी (Bauhenea purpurea)	तराई, मध्य पहाड	<ul style="list-style-type: none"> फाल्गुन-वैशाख (वीउ संकलन) जेष्ठ -आषाढमा ६ महिनादेखी १ वर्षको वेर्ना रोप्ने, 	<ul style="list-style-type: none"> ८ -१० केजि, विरुवावाट भए २ मी.को फरकमा २५०० वोट प्रतिहेक्टर 	औसत प्रतिवोट /प्रतिवर्ष १०० केजि	
४	किम्बु (Morus alba)	तराई, मध्य पहाड, उच्चपहाड (२२०० मी.सम्म)	जेठ-आषाढ	<ul style="list-style-type: none"> माघमा २० से.मी.को हाँगाको कटींग गर्ने र रोप्ने असारमा सार्ने 	औसत प्रतिवोट /प्रतिवर्ष ६० केजि	

क्र.स	घासको नाम	क्षेत्र	वीउ		उत्पादन - मे.ट./हे.)	
			छर्ने वा बेर्ना सार्ने समय	दर (के.जी./हे.)	हरियो घास	वीउ
५	भिमल,भेउल,स्यालफुमे, (Grewia optiva)	तराई, मध्य पहाड	<ul style="list-style-type: none"> जेष्ठ,आषाढ (मंसीरदेखी माघसम्ममा फल टिपी गुदी हटाई वीउ संकलन गरी नर्सरी गर्ने) 	वेर्ना १० महिनापछि सार्ने	७० के.जी./ वोट / वर्ष	
६	कोइराला (Bauhenea variegata)	तराई, मध्य पहाड, उच्च पहाड (१९०० मी सम्म)	<ul style="list-style-type: none"> चैत्रदेखी आषाढमा वीउ संकलन ६ महिना देखी १ वर्षको वेर्ना आषाढमा रोप्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ८ -१० के.जी. कटिंग पनि सार्न सकिने 	प्रतिवोट /प्रतिवर्ष ८० देखी १०० के.जी.	
७	कुट्टमिरो,पट्टमिरो (Litsea monopetala/ Litsea polyantha monopetala,L. polyantha)	तराई, मध्य पहाड	<ul style="list-style-type: none"> आषाढ(श्रावणमा पाकेको कालो फलको भुप्पावाट गुदी हटाई ताजा वीउवाट नर्सरीमा रोप्ने अर्को वर्ष आषाढमा वेर्ना सार्ने 	३ देखी ४ मी.को फरकमा लगाउँदा प्रति हे. १५०० वेर्ना	औसतमा प्रतिवोट /प्रतिवर्ष ८० के.जी.	
८	वकैनो (Melia azadarach)	तराई, मध्य पहाड	<ul style="list-style-type: none"> मंसीरमा वीउ रोप्ने तराईमा ४ महिना र पहाडमा १० महिनाको वर्ना असारमा सार्ने 	एउटै वीउ वाट ४, ५ गोटासम्म विरुवा उम्रने भएकोले अरु विरुवा अलग गरी ३ मी.को फरकमा सार्ने	औसतमा प्रतिवोट /प्रतिवर्ष ४० के.जी.	

क्र.स	घासको नाम	क्षेत्र	वीउ		उत्पादन - मे.ट./हे.)	
			छर्ने वा बेर्ना सार्ने समय	दर (के.जी./हे.)	हरियो घास	वीउ
९	जिंगट (<i>Lanea coromandelica</i>)	तराई, मध्य पहाड (१२०० मी.)	<ul style="list-style-type: none"> ● माघ महिनामा २ मी लामो हांगा काटी पात,टुप्पा हटाई छायाँमा खाडल खनी गाड्ने वा थन्काउने ● जेष्ठआषाढमा सार्ने 	३-४ मीटरको फरकमा सार्ने	औसतमा प्रतिवोट /प्रतिवर्ष ५० के.जी.	वीउवाट पनि प्रसारण गर्नसकिने तर अध्ययन नभएको
१०	तागासासी (<i>Chamaecytisus prolifer var palmensis</i>)	मध्य पहाड, उच्च पहाड	<ul style="list-style-type: none"> ● जेष्ठ (असोजमा सिधै वीउवाट वा नर्सरी गरी ५० से.मी. अग्लो वेर्ना सार्ने । 	५ ह २.५ मी.को फरकमा लगाए ५०० वेर्ना तर सघनरुपमा लाउँदा १०००० सम्म अट्ने	प्रतिहेक्टर ४० देखी ६० मे.टन भन्दा वढी	मंसीर देखी वीउ पाक्ने,

३. हिउँदे घाँसेवाली उत्पादन कार्यतालिका

क्र.स	घासको नाम	क्षेत्र	वीउ		उत्पादन - मे.ट./हे.)	
			छर्ने वा बेर्ना सार्ने समय	दर (के.जी/हे.)	हरियो घास	वीउ
११	जै (Avena sativa)	तराई तथा मध्य पहाड	असौज-मार्ग	१०० - १२०	२५-५०	१.५-३.०
११ (क)	जै (Avena sativa)	उच्च पहाड	कार्तिक-मार्ग	१००-१२०	२५-४५	१.५-३.०
१२	बर्षिम (Trifolium alexandrinum)	तराई तथा मध्य पहाड	कार्तिक-मार्ग	२०-२५	७०-८०	०.५ -०.७५
१३	भेच (Vicia sativa)	तराई तथा मध्य पहाड	असौज-मार्ग	३५-४०	६०-७०	१.०-१.५
१४	टियोसेन्टी	तराई, मध्य पहाड	फाल्गुन-आषाढ	३५-४०	६०-८०	१.०-१.५
१५	जुनेलो एकवर्षीय (Surghum spp)	तराई मध्य पहाड	चैत्र-अषाढ	२५-३०	२५-५०	०.५-०.६
१६	सुडान (हाइब्रिड सरघम)	तराई तथा मध्य पहाड	चैत्र-अषाढ	१०-१५	५०-८०	१.०-१.५
१७	बाजरा (Pennisetum typhoides)	तराई तथा मध्य पहाड	बैशाख-अषाढ	१०-१२	४०-५०	०.५-०.६
१८	मकै (Zea mays)	तराई तथा मध्य पहाड	फागुन-आषाढ	४०-५०	५०-८०	३.५-४.०
१९	ज्वाइन्ट भेच (Aeschynomene americana)	तराई तथा मध्य पहाड	जेठ-आषाढ	५ (१० वोक्रा भए)	४०-५०	१.५ -२.०
२०	मकै (Zea mays)	तराई तथा मध्य पहाड	बैशाख-कार्तिक	३५	४०	१.० -४.०
२१	दिनानाथ (Pennisetum pedicellatum)	तराई तथा मध्य पहाड	बैशाख-आषाढ	१०-१२	८०-१००	०.१०-०.२०

४. बहुवर्षिय घाँसेवाली उत्पादन कार्यतालिका

क्र.स	घाँसको नाम	क्षेत्र	बीउ		उत्पादन - मे.ट./हे.)	
			छर्ने वा बेर्ना सार्ने समय	दर (के.जी./हे.)	हरियो घास	बीउ
२२	नेपियर (Pennisetum perpureum)	तराई तथा मध्य पहाड	<ul style="list-style-type: none"> ● फागुन-चैत्र, ● जेठ -आषाढ ● असोज कार्तिक 	<ul style="list-style-type: none"> ● १०००० (सेट्स) ● २५००० (स्लीप) 	१२०-१५० (सिओथ्रि वा हाइब्रिडको ३०० मे.ट.)	
२३	पास्पलम (Paspalum atratum, P.dilatum)	तराई तथा मध्य पहाड	जेठ -आषाढ	८-१०	२० - ४०	०.५ -०.६
२४	भेच (Vicia sativa)	तराई तथा मध्य पहाड	<ul style="list-style-type: none"> ● फाल्गुन चैत्र, (सिंचाई भए) ● आषाढ-श्रावण (सिंचाई नभए) 	<ul style="list-style-type: none"> ● १०-१५ (के.जी) वा ● १००००(सेट्स) 	३०-६०	०.५ - ०.१ केजि
२५	सेटेरिया,सुम्वा सेटेरिया (Setaria Spp)	तराई तथा मध्य पहाड	बैशाख-आषाढ	<ul style="list-style-type: none"> ● ५ (के.जी.) ● १०,००० (सेट्स) ● ३०,००० (स्लीप) 	३०-८०	०.१००
२६	रोड्स (Cloris gayana)	तराई तथा मध्य पहाड	बैशाख-आषाढ	१०-१५	३०-६५	०.३९०
२७	खलुर्सन (Medicago sativa)	उच्च पहाड	असोज-मार्ग	१२-१५	७०-८०	०.३-०.४

क्र.स	घाँसको नाम	क्षेत्र	बीउ		उत्पादन - मे.ट./हे.)	
			छर्ने वा बेर्ना सार्ने समय	दर (के.जी/हे.)	हरियो घास	बीउ
२८	अन्जन (Cenchrus ciliaris)	तराई, मध्य पहाड, उच्च पहाड (क्ले स्वाइल नभएको ठाउँमा)	बैशाख-आषाढ	१-२ (मसीनो भुवादार वीउ उडाउन सक्छ)	१५-३०	०.१५ - ०.५०
२९	गिनी (Panicum maximum)	तराई, मध्य पहाड देखी २००० मी. सम्म	बैशाख-आषाढ	<ul style="list-style-type: none"> ४-५ (के.जी वा २००००-५६००० (सेट्स) 	१००-१२०	०.१०० -०.२००
३०	ज्वाइन्ट भेच (Aeschynomene americana)	मध्य पहाड तथा उच्च पहाड (४००० मी.सम्म)	<ul style="list-style-type: none"> जेठ -असोज उच्च पहाडमा हिउँ पग्लेपछि चैत वैशाख वा हिउँ पर्नु अघि असौज, कार्तिक 	<ul style="list-style-type: none"> ३-५ (सेतो क्लोभर) ८ (रातो क्लोभर) 	४०	०.३-०.४
३१	वहुवर्षिय राईघाँस (Lolium perenne) एक वर्षे वा इटालीयन (L.multiflorum)	मध्य पहाड तथा उच्च पहाड (पानी पर्ने र ४००० मी.सम्म)	<ul style="list-style-type: none"> जेठ -असोज उच्च पहाडमा हिउँ पग्लेपछि चैत वैशाख वा हिउँ पर्नु अघि असौज, कार्तिक 	<ul style="list-style-type: none"> १०-१५, ८ (कम खनजोतमा) 	४०-६०	०.२-०.३
३२	कोते(Medicago falcata)	मध्य पहाड तथा उच्च पहाड	जेठ -असोज	१२-१५ (वीउलाई स्कारिफिकेशन गर्नुपर्ने)	४०-५०	०.१००

क्र.स	घाँसको नाम	क्षेत्र	बीउ		उत्पादन - मे.ट./हे.)		
			छर्ने वा बेर्ना सार्ने समय	दर (के.जी./हे.)	हरियो घास	बीउ	
३३	कक्सफुट (<i>Dactylus glomerata</i>)	मध्य पहाड तथा उच्च पहाड	● जेठ -असोज उच्च पहाडमा हिउँ पग्लेपछि चैत वैशाख वा हिउँ पर्नु अघि असोज, कार्तिक	२.५		१०-१४	०.२-०.३
३४	डेसमोडियम - <i>Desmodium triflorum, D. diffusum</i>)	तराई तथा मध्य पहाड	जेठ-आषाढ	२-३		४०-५०	०.३-०.४
३५	सिरेट्रो (<i>Macroptilium atropurpureum</i>)	तराई तथा मध्य पहाड	जेठ-आषाढ	३-५		३५-४०	०.१००- ०.३००
३६	सेन्ट्रो(<i>Centrosema</i>)	तराई तथा मध्य पहाड	जेठ-आषाढ	३-५		४०-५०	०.१-०.३
३७	स्टाईलो (<i>Stylosanthes spp</i>)	तराई तथा मध्य पहाड	जेठ-आषाढ	४-६		२५-३०	०.१-२.० (हमाटा को बीउ धेरै हुने)
३८	मोलासेस (<i>Melinis minutiflora</i>)	तराई तथा मध्य पहाड	जेठ -आषाढ	५-६ (मिलीग गरेको १ के.जी.प्रति हेक्टर)		२५-३५	०.१-०.२
३९	मोलाटो (<i>Brachiaria spp</i>)	तराई तथा मध्य पहाड	जेठ -आषाढ	१०००० (स्लीप)		१०० -१२५	हाइब्रिड भएकोले कम हुँदै जान्छ
४०	भटमासे (<i>Flemingia macrophylla</i>)	तराई तथा मध्य पहाड	जेष्ठ-आषाढ	३५ (वीउलाई स्कारिफिकेशन गर्ने)		३० -४०	०.२
४१	ग्वाटेमाला (<i>Tripsacum andersonii, T.laxum</i>)	तराई तथा मध्य पहाड	जेठ -आषाढ	● ५००० (३ आँखला भएको सेट्स) वा ● १०००० (गानोसहितको स्लीप)		६० - १००	

५. घाँसेबालीको बीउको मापदण्ड सम्बन्धी महत्वपूर्ण बुँदाहरू

S. N.	Name of forage crops		Class of Seed	Minimum		Maximum Permissible Limit					Moisture		Remarks	
	Common Name	Botanical name		Germination (%)	Pure Seed (%)	Inert matter (%)	Other Crop Seeds (no./kg.)	Weed Seeds (no./kg.)	Objection able weeds (no./kg)	Other distinguishable variety of seeds (no./kg.)	Ordinary	Vapour		
											Pack (%)	Proof Pack (%)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1	Berseem *.+	Trifolium alexandrinum	FS	80	98	2	10	10	5			10	7	Hard Seeds 20%
			CS	80	98	2	20	20	10			10	7	
2	Kote *.+	Medicago fulcata	FS	80	98	2	10	10	5			10	7	
			CS	80	98	2	20	20	10			10	8	
3	Dinanath	Pennisetum pedicilatum	FS	50	95	5	20	20				10	8	
			CS	50	95	5	40	40				10	8	
4	Sorghum	Sorghum spp.	FS	75	97	3	5	5		10		12	8	
			CS	75	97	3	5	5		10		12	8	
5	Guinea grass	Panicum spp.	FS	20	70	30	20	20				10	8	
			CS	20	70	30	40	40				10	8	
6	Oat	Avena sativa	FS	85	97	3	10	10	2	10		12	8	
			CS	85	97	3	20	20	5	20		12	8	
7	Stylo*	Stylosentesis spp.	FS	45	90	10	10	10			10	10	8	Hard Seeds 20%
			CS	45	90	10	20	20			20	10	8	
8	Teosente	Euchnea maxicana	FS	80	98	2	5	None				12	8	
			CS	80	98	2	10	None				12	8	
9	Setaria grass	Setaria anceps	FS	40	60	40	20					10	8	
			CS	40	60	40	40					10	8	

S. N.	Name of forage crops		Class of Seed	Minimum		Maximum Permissible Limit					Moisture		Remarks	
	Common Name	Botanical name		Germination (%)	Pure Seed (%)	Inert matter (%)	Other Crop Seeds (no./kg.)	Weed Seeds (no./kg.)	Objectionable weeds (no./kg)	Other distinguishable variety of seeds (no./kg.)	Ordinary	Vapour		
											Pack (%)	Proof Pack (%)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
10	White Clover *	Trifolium repens		FS	65	93	7	10	10	10	10	10	7	Hard Seeds 20%
			CS	65	93	7	20	20	20	10	7			
11	Rye grass	Lolium spp.	FS	65	97	3	10	10		10	8			
			CS	65	97	3	10	10		10	8			
12	Cowpea	Vigna sinensis	FS	70	98	2	5	5		10	10	8		
			CS	70	98	2	10	10		20	20	8		
13	Winter vetch	Vicia spp.	FS	70	98	2	5	5		10	10	8		
			CS	70	98	2	10	10		20	20	8		
14	Cocks Foot	Dactylis glomerata	FS	60	80	20	5	5				10	8	
			CS	60	80	20	5	5				10	8	
15	Ipil-Ipil	Leucaena spp	FS	60	98	2	1	1					12	8
			CS	60	98	2	1	1					12	8
16	Molasses	Melinis minutiflora	FS	30	40	60	20	20					10	8
			CS	30	40	60	20	20					10	8
17	Paspalum	Paspalum dilatatum	FS	60	60	40	20	20					10	8
			CS	60	60	40	20	20					10	8
18	Desmodium	Desmodium spp	FS	70	94	6	10	5					10	8
			CS	70	94	6	10	5					10	8
19	Siratro	Macroptilium atropurpureum	FS	70	97	3	10	5					10	8
			CS	70	97	3	10	5					10	8

६. घाँसेबालीको बीउको द्रुथफुलस्तर (Truthful Level of Forage seeds)

S. No.	Name of Forjge Crops		Purity % Minimum		Germination % Minimum		Remarks
	Common Name	Botanical Name	CS*	TL	CS*	TL	
1	Berseem	Trifolium alexandrinum	98	97	80	80	
2	Oat	Avena sativa	97	98	85	85	
3	Kote	Medicjgo falcata	98	97	80	80	
4	Dinanath	Pennisetum pedicilatum	95	94	50	50	
5	Sorghum	Sorghum bicolor	97	97	75	75	
		Sorghum sudanense	97	97	75	75	
		Sorghum vulgare	97	97	75	75	
6	Guinea Grass	Panicum maximum	70	70	20	20	
		Panicum colaratum	70	70	20	20	
7	Stylo	Stylosanthes guyanensis	90	90	45	45	
		Stylosanthes hamata	90	90	45	45	
8	Teosente	Euchleana maxicana	98	98	80	80	
9	Setaria Grass	Setaria anceps	60	60	40	40	
10	White Clover	Trifolium repens	93	93	65	65	
11	Rye Grass	Lolium multiflorum	97	95	65	65	
		Lolium perenne	97	95	65	65	
12	Cowpea	Vigna sinensis	98	98	70	70	
13	Cocks foot	Dactylis glomerata	80	80	60	60	
14	Ipil ipil	Leucaena leucocephala	98	98	60	60	
		Leucaena diversifolia	98	98	60	60	
15	Molasses	Melinis minutiflora	40	40	30	30	
16	Paspalum	Paspalum dilatatum	60	60	60	60	
17	Desmodium	Desmodium intortum	94	92	70	70	
		Desmodium uncinatum	94	92	70	70	
		Macroptilium atropurpureum	97	97	70	97	
19	Winter vetch	Vicia sativa	98	98	70	70	
		Vicia dasycarpa	98	98	70	70	
		Vicia benghalensis	98	98	70	70	
20	Joint vetch	Aeschynomene americana	95	93	50	50	
21	Kudzu	Pueraria thunbergiana	98	98	75	75	
22	Lab lab	Lab lab purpureus	98	98	75	75	

* Proposed Purity % and Germination % Certified Seed.

TL : Truthful Level of Forjge seed

७. दाना उद्योगहरूको विवरण

क्र.स	उद्योगहरूको नाम	ठेगाना	सञ्चालकको नाम	सम्पर्क
१	दाउत्रे फिड प्रा. लि.	रुपन्देही	केशवबिक्रम खड्का	७१५७०८२१
२	ओम चाँव विरो फिड इ. प्रा. लि.	विरगन्ज	प्रदिप रुँगटा	१४२३०९२०
३	ओम चाँव विरो प्यालेट फिड ई. प्रा. लि.	बारा, विराटनगर	प्रदिप रुँगटा	१४२३०९२०
४	अनमोल फिड प्रा. लि.	चितवन	कालिका प्र. पण्डित	५६५७०५५१
५	अन्नपुर्ण एग्रो ई. प्रा. लि.	रुपन्देही	बमबहादुर गुरुड	०७१५६०९१६, ९८५७०२०२०९
६	ग्लोबल एग्रो प्रोडक्ट प्रा. लि.	चितवन	उमेशचन्द्र सापकोटा	९८५५०५६८९९
७	डल्फिन आधुनिक दाना उद्योग	कैलाली, बाँके	सुर्य बा थापा	९८४८५१८८४७
८	नेपाल वेलहोप एग्रिटेक प्रा. लि.	चितवन/ विराटनगर/ नेपालगञ्ज	मदन केसी	५६५८१७५५
९	सिद्धार्थ प्यालेट फिड प्रा. लि.	मकानपुर	नारायणहरि खत्री	५०५२३८५५
१०	प्रोवायोटेक्स ई प्रा. लि.	पर्सा	आनन्द	५१५२२३३६
११	दाड फिड ई प्रा. लि.	दाड	धनेश्वर वली	९८५७८२०३४५
१२	राप्ति फिड ई प्रा. लि.	दाड	डिल्लीराज खनाल	९८५७८३११६२
१३	बुष्टर फिड ई. प्रा. लि.	रुपन्देही	गोपाल टण्डन	७१५४६
१४	वइष्टर्न फिड प्रा. लि.	कैलाली	मनोज अग्रवाल	९१५७५२५४
१५	श्रीनगर एग्रिटेक ई प्रा. लि.	रुपन्देही	सतिस श्रेष्ठ	९८५१०४२१३१
१६	एपोलो फिड प्रा. लि.	चितवन	इश्वर प्रसाद गौतम	५६५७२५८७
१७	स्टार फिड प्रा. लि.	झापा	सन्तोश गुप्ता	२३५२०५७५

क्र.स	उद्योगहरूको नाम	ठेगाना	सञ्चालकको नाम	सम्पर्क
१८	सन फिड प्रा. लि.	सनसरी	नितेश गुप्ता	२१४७०१७२
१९	स्काईलार्क प्रा. लि.	चितवन	गुणचन्द्र विष्ट	९८५५०५५२०७
२०	सुमङ्गल दाना उद्योग प्रा. लि.	चितवन	प्रदिपकुमार खनाल	५६२०९४०
२२	कणाली फिड प्रा. लि.	खजुरा बाँके	धर्म पोखरेल	५६०४०५-०८१
२३	एग्रोमिक्स फिड ई. प्रा. लि	चितवन	ऋषिराम पौडेल	५६५६२७४६
२४	कपिलबस्तु एग्रो फिड प्रा. लि	कपिलबस्तु	भगवान दास	९८५७०५०९५१
२५	भ्याली फिड ई. प्रा. लि.	काठमाण्डौ	कृष्ण घिमिरे	१४३५१३८१
२६	लुम्बिनी एग्रो ई. प्रा. लि	रुपन्देही	घनबहादुर बुढाथोकी	९८५७०६०६८७
२७	बुद्ध दाना उद्योग	रुपन्देही	विन्दुलाल श्रेष्ठ	९८४७०४५०२८
२८	सागर फिड्स प्रा. लि.	सुनसरी	ज्ञानेन्द्र प्र.उप्रेती	९८०४५६३७७०
२९	न्युहोप एग्रो बिजनेस प्रा. लि.	चितवन	ज्ञानेन्द्र पौडेल	९८४३२१४३६१
३०	आधुनिक एग्रो प्रोडक्ट प्रा. लि.	नुवाकोट	सौरभ मानन्धर	४३५५५५०-०१
३१	नेपाल प्यालेट फिड ई. प्रा. लि.	नुवाकोट	केशवराज थापा	९८५१०४०४३४
३२	त्रीवेणी फिड ई प्रा. लि.	बारा	सुवास दास	९८०१०३३३००
३३	गोरखा फिड प्रा. लि.	विरगंज	अन्जु जैसवाल	५१५२२५०५
३४	नविन पेलेट दाना उद्योग	गेटा कैलाली	विवेक भट्ट	
३५	एसियन फिड प्रा. लि.	मोरंग	देवी गौतम	२१४६३७७१
३६	क्वालिटी फिड एण्ड कोल्ड स्टोर प्रा. लि.	काठमाण्डौ	बिजयभक्त मानन्धर	१४३८४७३८
३७	नोभा हाइटेक प्रा. लि.	विरगंज	नागेन्द्र मिश्र	९८५१०७२१३१
३८	भ्यालि पेलेट फिड प्रा. लि.	मकवानपुर	कृष्ण घिमिरे	१४३५१३८१
३९	विवेक फिड प्रा. लि.	कैलाली	विवेक भट्ट	९८५८४२०७१७

क्र.स	उद्योगहरूको नाम	ठेगाना	सञ्चालकको नाम	सम्पर्क
४१	अमूल्य फिड प्रा. लि.	बिराटनगर	सन्तोष कार्की	९८५२०५७५५३
४२	नयां पशुपति फिड	बिराटनगर	सोमनाथ उप्रेती	२१५२५३५२
४३	कोशी फिड प्रा. लि.	इटहरी	भरत कार्की	२५५६२५३३
४४	ब्राइट फिड प्रा. लि.	धरान ८ सुनसरी	गोपाल श्रेष्ठ	९८४२२२६३३३
४५	आर्शिवाद एग्रो फिड प्रा. लि.	कावासोती	कमल सुबेदी	९८०१३०६०४१
४६	किसान दाना उद्योग प्रा. लि.	रत्ननगर ९ चितवन	द्रोण लामिछाने	९८५५०६०६६४
४७	ख्वप फिड प्रा. लि.	भक्तपुर २	डाहरि सुवाल	१६६१०२२३
४८	भ्यालि एग्रो फिड प्रा. लि.	मेचीनगर १३ झापा		२३४६००३५
४९	क्वालिटी फिड एण्ड पोल्ट्री प्रा. लि.	बालाजु काठमाण्डौ	राम महर्जन	९८४९२०४४६७
५०	बेलबारी कृषक दाना उद्योग	बेलबारी ३ मोरंग	कबिन्द्र प्रसाइ	९८५२०५५४९६
५१	बालाजी फिड इ. प्रा. लि.	चितवन	रेनु कुमारी कलवार	
५२	कैलासपति एग्रो इ प्रा. लि.	चितवन		
५३	न्यूट्रि फुड प्रा. लि.	सोनपुर सुनसरी		
५४	ओम इण्डष्ट्री प्रा. लि.	विरगंज		९८५५०२०९२२
५५	पिबिटि वेष्ट फिड प्रा. लि.	कोहलपुर बाँके		
५६	नेपाल बेलहोप एग्रीटेक प्रा. लि.	कोहलपुर बाँके		
५७	नेपाल बेलहोप एग्रीटेक प्रा. लि.	दुहवी बिराटनगर		
५८	किशान फिड मिल प्रा. लि	बाँके	मुख्तार अली	९८६८२००६३०
५९	रोयल फिड प्रा. लि.	कैलाली	बित्र:म बहादुर सिंह	९८५८४२५१७१
६०	ग्रिन फिड प्रा. लि.	ढलकेवार धनुषा		९८५४०२८९००
६१	विराट फिड प्रा. लि.	सुनसरी		

क्र.स	उद्योगहरूको नाम	ठेगाना	सञ्चालकको नाम	सम्पर्क
६२	सामुदायीक माछा दाना उद्योग प्रा. लि.	टाँडी, चितवन		
६३	माछापुच्छ्रे एग्रो प्रा लि	कपिलवस्तु		
६४	आशिर्वाद एग्रो प्रा. लि.	नवलपरासी		९८५५०४९७०३
६५	शारदा प्रोडक्सन प्रा. लि.	सालझण्डी रुपन्देहि		
६६	एवी पेलेट फिड प्रा. लि.	चितवन		
६७	देवी पेलेट फिड प्रा. लि.	भक्तपुर		९८५९०७६९७९
६८	एग्रोमिक्स प्रा. लि.	सुनसिरी		५६५६२७४६
६९	विएमसी दाना उद्योग प्रा. लि.	दोलखा		
७०	शिवम न्यूट्रिप्रो प्रा. लि.	पर्सा		
७१	पूर्वान्चल एग्नितेक प्रा. लि.	सुनसरी	अशोक सुवेदी	९८०२७३७५६४
७२	सुनगाभा फिड प्रा. लि.	सुनसरी		९८४९२३४९९०
७३	उपहार फिड प्रा. लि.	सुनसरी		६०६८२०६९९
७४	गोसाइकुण्ड पेलेट फिड प्रा. लि.	चितवन		९८५९०३८६०९
७५	गौरीशंकर एग्रो प्रा. लि.	चितवन		९८०२०९५४०९
७६	देवी पेलेट फिड प्रा. लि.	भक्तपुर		९८५९९८७२७
७७	जनता एग्रो प्रा. लि.	परासी		
७८	मध्यपश्चिमान्चल फिड प्रा. लि.	बैजनाथ, बाँके		
७९	माछापुच्छ्रे एग्रो फिड प्रा. लि.	कपिलवस्तु		
८०	नन्दनी क्याटल फिड, सुदोधन	रुपन्देही		
८१	पशुपति फिड प्रा. लि.	कालिका बर्दिया		

द. फिड सप्लिमेण्ट उत्पादक उद्योगहरू विवरणः

क्र.स.	उद्योगहरूको नाम	ठेगाना	सञ्चालकको नाम	सम्पर्क
१	Kantipur Pharmaceuticals Lab. Pvt.Ltd.	Panchkhal , kavre	Rishi Badal	०१४२६१८२३
२	Nutrivet Nepal Pvt.Ltd.	Chitwan.	अनुपराज जोशी	०५६५२०४८९
३	Rajib Feeds	Kathmandu.	राजिव प्रधान	०१४२७४५८१
४	National Vet Formulation Pvt. Ltd.	Kathmandu.	नवराज भण्डारी	०१४४६२८५१
५	Bhagwati Agro Support Industries Pvt.Ltd.	Bhaktapur.	सविन्द्र शर्मा	०१६६१०७०६
६	Livecare Nepal Pvt. Ltd.	Chitwan.	रविन अधिकारी	०५६५२२१२७
७	M.D.H. Pharmaceuticals Pvt. Ltd.	Kathmandu.	गणेश कुमार दाहाल	९८६०२३७३२३
८	ABS Formulation,	Bhaktapur.	नवराज शर्मा	९८५१०५२६९३
९	Swoniga Nutritech	Kathmandu.	पुष्कर श्रेष्ठ	९८५१०९३२६०
१०	Arya PharmalabPvt. Ltd.	Birgunj.	विनादेवि अग्रवाल	५८०४४५-०५१
११	Qmed Formulation Pvt. Ltd.	Bhaktapur.	सोहन प्रअधिकारी .	९८०१०३०२२९
१२	Serene Pharmaceuticals Pvt. Ltd.	Kathmandu	सुधिरलाल अमात्य	०१५१०२५३२९
१३	Safal Formulation Pvt.Ltd.	Thankot Kayhmandu	कम्पोज बडाल	९८५१०३०४१२
१४	Nepal Pharmaceuticals Lab.	Parsa		९८५५०१०१९३
१५	Asian Pharmaceuticals Pvt.Ltd.	Kathmandu	सभ्यता खान	०१४४२३७११
१६	Kasthmandup Remedies Pvt.Ltd.	Chandranigahapur	Binod Chaudhary	९८५५०५०३९३
१७	Citizen pharmaceuticals Pvt.Ltd.	Nawalparashi west	Madan paudel	९८५५०५७६५०
१८	Livecare Pharmaceuticals Pvt.Ltd	Bharatpur Chitwan		
१९	Neaster Pharmaceuticals	Bharatpur Chitwan		
२०	VMC Pharmaceuticals	Devghat Tanahu		

क्र.स.	उद्योगहरूको नाम	ठेगाना	सञ्चालकको नाम	सम्पर्क
२१	Creation Formulation	Rupandehi		९८५७०३१७२३
२२	Amtech Med Pharmaceuticals	Rangeli , Morang		२१५२२१५३
२३	Advance Nutrition	Bara		९८११२७१२७७
२४	Star Vet care	Khakna Lalitpur		९८४३७००९९९

९. आयातकर्ता फर्महरूको विवरण:

क्र.स.	फर्मको नाम	दर्ता न.	ठेगाना	सञ्चालकको नाम	सम्पर्क
१	Sunakhari VetDistributors	३७२०५२३०३३३५४	Kathmandu	नरेश कर्माचार्य	०१४८९०८५५
२	Suvash Vet Pharma	३४०	Birgunj	विनादेवि शाह	९८०४२५८६११
३	DelyteVetPharma	३७२०३२७१००२१०	Kailali	गोविन्दि भट्ट	
४	Lotus Vet International Trade Link Pvt Ltd	३७२०५२३०६४०२०	Kathmandu	भरतबहादुर पाण्डे	०१४२६९०२५
५	Bio Vet Pharma	३७२०५२३०७०५४७	Kathmandu	लिलानाथ गौतम	०१४७८४६०१
६	Aagya Vet Concern	३७३१००२०७५८३९	Chitwan	भुपेन्द्र कार्माचार्य	९८५५०५९४६७
७	DipankarVetPvtLtd	११६९०१	Lalitpur	Harsha Shakya	०१५१५३२०५
८	Multi Vet Concern	३७३०७०४१६३७००	Kathmandu	सन्तोस सुबेदी	०१४६००११७
९	YogmitPharmaPvt Ltd	१२९१६८	Rupandehi	लालबहादुर थापा	९८५७०३९५४५
१०	Machhapuchhre Vet Pharma	१२२२६०	Kathmandu	नवराज भण्डारी	०१४४६२८५१
११	Luksi Vet Pharma	३७२०५२३०३३६५९	Kathmandu	नारायण प्रअधिकारी	९८५१०१३७९६
१२	KantipurImpexPvtLtd	३०१९९४५४५	Kathmandu	जगदिश प्रधान	०१५५३२०३५
१३	Medilink International	९७०३९	Kathmandu	गोविन्द श्रेष्ठ	९८५१०५४३६५
१४	Bandevi Vet Pharma,	३७२०३१५०८३३२३५	Kathmandu	दिपेश थापा	९८५१११०५२८

क्र.स.	फर्मको नाम	दर्ता न.	ठेगाना	सञ्चालकको नाम	सम्पर्क
१५	Rash International Trading	१११५३३	Lalitpur	मेरिना श्रेष्ठ	०१२२९९४२३
१६	World Biotech Pvt Ltd	१७८८६७	Kathmandu	डिल्लिराम कार्की	९८५१००७७११
१७	Mandala Vet Pharma	३७२०५२३०३५३११	Bhaktapur	रत्नकाजी प्रजापती	९८५१०५४७०८
१८	Quantam Vet International	३७२०५२२१८३४९०	Kathmandu	सिताराम भण्डारी	९८५१०६९७९५
१९	Laligurans Vet Pharma	३७२०५२३०००१४१	Lalitpur	अजय थापा	९८५११३५३५३
२०	Chokhani Enterprises	५४५५६	Kathmandu	जितेन्द्र चोखानी	९८५१०३०८७६
२१	Genuine International	३७२०३२४०६२९१३	Biratnagar	अनुपकुमार दास	९८५२०२८९८०
२२	Mirror Vet Pharma	३७२१२१००५२२३४	Kathmandu	नारायण ब भुजेल	९८५११७७९०४
२३	Bhajuratna Pharma Private Limited	७००१	Birgunj	गंगा प्र. रानाभाट	०५१५२१२४६
२४	Avenue Vet Center	३७२०५२२१८३९४८	Kathmandu	सुमन घिमिरे	९८५१०८७३३१
२५	Panchakanya Vet Distributer Pvt Ltd	११७५७७	Lalitpur	हरिबहादुर भुजेल	०१५५२३८८९
२६	Medvet Pharma Pvt Ltd	१६५६१	Kathmandu	भुपेन्द्र गौतम	०१४२२२८३७
२७	Tilicho Trading Pvt Ltd	३५५६०	Kathmandu	चित्रबहादुर पुन	०१४२१२७६८
२८	Badal Vet Distributors Pvt Ltd	३७२०५२३०४१२१८	Kathmandu	केशव शर्मा	९८५११४२२३८
२९	Kasturi Vet Link	३७२०३१७०६३७५४	Birgunj	प्रवेग खनाल	९८५११५०११८
३०	Dahal Trading Concern,	२४५३०	Kathmandu	दुर्गा प्रसाद दाहाल	९८४९९३१२०७
३१	Mechi Mahakali Vet Traders	३७२०५२२२०१६२०	Kathmandu	बमबहादुर खड्का	९८१८३४९२८०
३२	Akros Vet Distributors Pvt Ltd	१०८२९८	Kavre	विकेश मानन्धर	०१४६००४१२
३३	Kantipur Vet Distributors	७२००१	Kathmandu	ऋषि बडाल	०१४२२१३५४
३४	Siddha Devi International Trading Pvt Ltd	२६५०५	Kathmandu	मिनर्वा लोहनी	०१४३६६२७८
३५	Pashupati Vet Distributors	६३९	Bara	रामाधार प्रसाद साह	९८४५०५९६१६

क्र.स.	फर्मको नाम	दर्ता न.	ठेगाना	सञ्चालकको नाम	सम्पर्क
३६	Panacea Vet ServicePvtLtd	१४१११५	Kathmandu	मित्रमणी आचार्य	९८५५०७०२१३
३७	Menuka Vet Pharma	३७४०४०२०६२३१७	Rupandehi	रेनुका सापकोटा	९८४१२५५०१५
३८	Yamuna Vet Distributors Pvt Ltd Gongabu	३७३१००६०४५११८	Kathmandu	यज्ञराज ढकाल	९८५१०१८२०५
३९	RPTrading International PvtLtd	१४०४८९	Kathmandu	पुर्ण प्रसाद लुईटेल	९८४९८३६७७३
४०	Ishant Vet International	३७२०३१७०५४७११७५०२	Birgunj	प्रसान्त दवाडी	९८४५८५१५५०
४१	Mahanagar International	११७७८२	Kathmandu	सुरेश कार्की	०१४४३१०६९
४२	Vetway International	३७२०३१३११२९०३	Biratnagar	कृष्णा दास, अनुप	९८५२०२८९८०
४३	Munal Biovet Pharma	३७२०५२३०४१२१०	Kathmandu	रोहित निरौला	०१४२६१०७१
४४	ShirishVet International Pvt Ltd,	४१९६५	Kathmandu	अशोक कु. पाण्डे	९८४१८६४१९४
४५	Suryabinayak Vet Distributors Pvt Ltd,	१०९४	Birgunj	जीवनप्रकाश भट्टराई	९८५५०६३२४४
४६	Arohan Vet Pharma,	३७२०५२३०३५८५१	Kathmandu	सादुराम ढकाल	९८५११४८९७६
४७	Nits Vet Pharma	३७२०५२२१६०४५७	Kathmandu	एलिजा दंगाल	९८५११६२७४९
४८	Anapurana Enterprises	१२७१	Birgunj	हरिनारायण कावरा	९८५५०२०२१३
४९	Blue Sky Vet Distributors	३७५०४२७०५०८१६	Kathmandu	किरणबहादुर शाही	
५०	Mount Everest Canine Trade	६४८७०	Kathmandu	रचना सेन	९८५१०४७००२
५१	Simurg International Pvt. Ltd.	३६७५३		कृष्णप्रसाद लम्साल	०१४३५०९७५
५२	Safe Vet Care Pvt. Ltd.	१३८२१९	Kathmandu	कृष्ण ब अधिकारी	०१४२७९७२५
५३	Best Vet Centre	३७३०४१६०९५८५३	Kathmandu	सुर्यप्रकाश दवाडी	९८५११२२०२८
५४	Swastik Vet Pharma	३७२०५२२१८४५०४	Lalitpur	ईश्वरकुमार थापा	९८५११८६२८९
५५	Ashish Bio-Vet Suppliers	१०६६९१	Kathmandu	नवराज शर्मा	९८५१०५२६९३
५६	Simple Vet Pharma Pvt Ltd	३७२०५२२१८३०४७	Kathmandu	कमल सुवेदी	९८५१०११७६५

क्र.स.	फर्मको नाम	दर्ता न.	ठेगाना	सञ्चालकको नाम	सम्पर्क
५७	Fewa International Trading Pvt Ltd	९५३०८	Lalitpur	जिवन कुवर	९८५५०५७३६६
५८	Saptarangi Vet Distributor	३७२०५२३०४११०७	Kathmandu	सेल्वि घर्ती	०१६२०३८०८
५९	NepaVet Trading Birgunj	३०३४	Parsa	राधाकान्त मिश्र	९८५५०५०३९३
६०	Big B Vet Trading	३७२०५२२१७२६१२	Kathmandu	कम्पोज बडाल	९८५१०३०४१२
६१	Swoniga International Pvt. Ltd.	३२३९९	Kathmandu	पुष्कर श्रेष्ठ	९८५१०९३२६०
६२	Kathmandu International Trade Pvt. Ltd.	३७२०५२२१८३४२०	Kathmandu	साजन कार्की	९८५१०६१६५७
६३	Falcon Vet Distributors	८६५	Kathmandu	केशव शर्मा	९८५११४२२३८
६४	Agri Nutrition and Pharma Pvt. Ltd.	३७५०४०१०२५३३८	Kathmandu	सुरेश बैद्य	०१४४२२६०५
६५	Bhat-Bhateni International Pvt. Ltd.	२१५२६	Kathmandu	युवाराज गुरुङ	०१४४४३६०४
६६	Divas Vet Enterprises, Janakpur	०६४/०६३/५७/६५	Dhanusa	प्रदिपकुमार दाहाल	९८५४०२१०६९
६७	Nepal Annapurana International Pvt. Ltd.	३७३०६१३०५०३५२	Kathmandu	अनुराधा पाण्डे	९८५७०२०२०९
६८	Gurans Vet Pharma Pvt. Ltd.	३७२०५२३०६४६४६	Kathmandu	ओमप्रकाश गुरुङ	०१४१०४५५९
६९	Baruntse International Trading Pvt Ltd.	१३१६४१	Lalitpur	जिवन कुँवर	९८५५०५७३६६
७०	Veterinary Medicine Center Pvt. Ltd,	३३वी	Chitwan	नारायण श्रेष्ठ	
७१	Aryan Innovative Pvt Ltd,	१८५९९२	Janakpur	असोककुमार शाह	९८५४०३०४४०
७२	Lifeline Vet Distributors Pvt Ltd,	३७५०६०७०७२५१२	Chitwan	रचेन्द्र खड्का	९८५५०५४१८७
७३	Shrestha Trading Group Pvt Ltd.	३७२०५२३०७०१२२	Kathmandu	भरतबहादुर श्रेष्ठ	०१४२७३८३७
७४	Sabha International Trading	५४७३	Kathmandu	राजबहादुर श्रेष्ठ	०१४२७१५९५
७५	Agrowin Vet Trade Link,	१४०९१५	Lalitpur	कृष्णलाल कर्माचार्य	९८४३१६६६७०
७६	Avinash Hatchery Pvt Ltd	१८५६	Kathmandu	गुणचन्द्र विष्ट	०१४३५००१५
७७	Creative Vet Pharma	११२८९८	Kathmandu	प्रेमाकुमारी खनाल	९८५१११३५८४

क्र.स.	फर्मको नाम	दर्ता न.	ठेगाना	सञ्चालकको नाम	सम्पर्क
७८	Khanal Vet Center,	३७२०५२२९९५४४	Rupandehi	सरश्वती घिमिरे	०७९४०००४७
७९	Sayapatri Vet Pharma	३७२०५२३०००४५०	Lalitpur	धुर्व थापा	
८०	Sadiksha Vet Pharma	३७२०५२३०२३९३७	Birgunj	लोक प्रसाद सुवेदी	९७४५०५३३३५
८१	Mahanagar Animal Research Center	२२४१७	Kathmandu	सुरेश कार्की	०९४४३९०६९
८२	Shikhar Trading House Pvt Ltd	३७२०५२३०६३८५७	Kathmandu	प्रसिद्ध खनाल	९८५९०६४९९३
८३	Bharwaj Vets Suppliers	३७२०३२५०९९७९७	Sunsari	विष्णुकुमार निरौला	०२५५६०४७२
८४	Tripura Interntional Trading	३७२०५२२९६५४३५	Lalitpur	सुजिता ओझा	९८५५०६४३७०
८५	Agro Veterinary Suppliers	३७२०३९२०४९६५९	Biratnagar	रामबचन यादव	९८५२०२३६३३
८६	United Pharma Inc	३७२०५२३०४२६४०	Lalitpur	कृष्णभक्त श्रेष्ठ	९८०३०६७९९३
८७	Adidas Vet Pharma Pvt Ltd	९७९८९९	Kathmandu	सुनिल तण्डुकार	९८४००६७८२९
८८	Charnath Poultry Farm	९९६६	Dhanusha	जोतिदिप हमाल	०४९६९३३०८
८९	Imran International Suppliers	४९४२८	Rupandehi	आसिक अलि	९८०७४२२६९९
९०	Kantipur Impex PvtLtd	३५५	Kathmandu	जगदिश प्रधान	०९४२४२९५२
९१	Godwari Vet International Pvt Ltd	९६४०६४	Lalitpur	बालाराज अधिकारी	९८५९९९८७७
९२	Kathmandu Pharma Vet PvtLtd	९२९४७९	Kathmandu	चिरण प्रधान	०९४२४२९५२
९३	Kuber Pharma Vet	२९७२४	Sunsari	कुबेर क्षेत्री पौडेल	९८५२०५५३६४
९४	Himalayan Agro Vet	९९७६४	Banke	हरिकृष्ण घिमिरे	९८५८०२६६२९
९५	Advanced Vet International Pvt Ltd	९४२२	Kathmandu	चिरण प्रधान	९८५९००९९५८
९६	Himanshu Vet Pharma	९९९०	Birgunj	विमाकुमारी गिरी	९७४५०२९९८३
९७	United Distributors Nepal Pvt Ltd	२३४५४	Kathmandu	अनुज अग्रवाल	०९५९९९०४९
९८	Krishi veterinary suppliers		Banke		९८४८०४३६८९

१०. घाँसेवाली श्रोतकेन्द्रहरूको विवरण

पशुपन्छी पालक कृषकहरू र पशु सेवामा संलग्न सरकारी गैह्र सरकारी संघ/संस्थाहरूका लागि घाँसका बीउ बेर्नाहरू सहजरूपमा उपलब्ध हुन सक्नु भन्ने उद्देश्यले यस प्रयोगशालाको सम्पर्कमा रहेका घाँसे "घाँसे वाली बीउ उत्पादक सरकारी निजी फार्म, व्यवसायि कृषक, कृषक समुह, समितिको नामावली र तिनका सम्पर्क व्यक्तीहरूका विवरणका साथै सम्पर्क नम्बर समेत समावेश गरी प्रकाशन गरिएको छ।

नेपाल सरकार अन्तर्गत रहेका फार्म तथा श्रोत केन्द्रहरू

क्र.सं.	कृषक/ समूह/ समिति/ संस्था/ फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	श्रोत केन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ/विरुवा/सेट्स/स्लिपहरूको विवरण	उत्पादित घाँस तथा विउको परिमाण
१	राईजोवियम तथा घाँसेवाली बीउविज्ञ प्रयोगशाला	जनकपुरधाम, धनुषा		०४१-५२१६६८		जै, बर्षिम, भेच, टियोसेन्टी	
२	चरन तथा घाँसेवाली बीउ बृद्धि फार्म	गौघाट, बाँके		०८१-६२१२४३		जै, बर्षिम, भेच, टियोसेन्टी, स्टाइलो, ज्वाइन्ट भेच	
३	घाँसेवाली आनुवांशिक श्रोतकेन्द्र	रंजितपुर, सर्लाही	०४६-५०११०८, ५०११७६			जै, भेच, ज्वाइन्ट भेच, डेस्मोडियम, टियोसेन्टी, स्टाइलो, टाँकी, इपिल इपिल, मुलाटो, सेटेरिया आदि	
४	राष्ट्रिय चरन तथा घाँसेवाली अनुसन्धान कार्यक्रम	खुमलटार, नार्कललितपुर		०१-५५४२९०३		राईग्रास, हाईट क्लोभर, जै, किम्बु, बैश, टाँकी, ईपिल इपिल आदि	
५	चरन तथा घाँसेवाली अनुसन्धान केन्द्र	धुन्चे, रसुवा		०१०-५४०१३७		राईग्रास, हाईट क्लोभर, जै	
६	कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, गण्डकी प्रदेश।	लुम्ले, कास्की		०६१-६२२१७४		जै, राई खन्यु, निमारो, पैयुं, दुधिलो, पाखुरी	
७	कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय प्रदेश-१	तरहरा, सुनसरी		०२५-४७६४६१		जै, टियोसेन्टी	

क्र.सं.	कृषक/ समूह/ समिति/ संस्था/ फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	श्रोत केन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ/विरुवा/सेट्स/स्लिपहरूको विवरण	उत्पादित घाँस तथा बिउको परिमाण
८	कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, लुम्बिनी प्रदेश	खजुरा, बाँके		०८१-६२१२२६		बर्षिम, जै	

कोशी प्रदेश अन्तर्गत रहेका घाँसेवाली श्रोत केन्द्रहरू

क्र.सं.	श्रोतकेन्द्रको नाम	ठेगाना	संचालकको नाम	सम्पर्क नं.	श्रोतकेन्द्रको क्षेत्रफल	घाँस तथा बिउ घाँस तथा बिउको	घाँस / बिउको परिणाम
१	नमूना कृषक घाँसेवाली	पथरी शनिश्चरे - २	ओमनाथ नेपाल	९८५२०२८७४८	९ हेक्टर	जै, स्टाइलो, भटमासे, मेन्दुला	स्टाइलो ५० के.जी., जै ५ टन, भटमासे २०० के.जी., मेन्दुला २००, ज्वाइन्टभेच ५०० के.जी.
२	घुम्ती सामुदायिक घाँस खेती	लेटांग-६, मोरंग	माया मगर	९८४२४७०५१५	१५ हेक्टर	ज्वाइन्टभेच, सेटेरिया, नेपियर	स्टाइलो १५० के.जी., ज्वाइन्टभेच ५०० के.जी., मोलासेस ६०० के.जी.
३	पशुपालन तथा घाँस बीउ उत्पादन फार्म	इनरूवा, सुनसरी	रेखा देवी मेहता	९८६१८३९९०९	२० बिघा	जै, टियोसेन्टी	जै घाँस ४० टन, टियोसेन्टी ५ टन
४	आशिष कृषि नर्सरी तथा पशुपालन फार्म	अरूण - ५, भोजपुर	लोकमणी ढकाल	९८५१०४४३५८	५ रोपनी	सुपर नेपियर	५०० क्विन्टल
५	बस्नेत गोशाला तथा कृषि फर्म	पाखीबास-४, धनकुटा	पदम बहादुर बस्नेत	९८४२४७६१५८	८० रोपनी	नेपियर, जै, बदामे, सेटेरिया	बिउ १५ क्विन्टल, बेर्ना १ लाख गोटा

क्र.सं.	श्रोतकेन्द्रको नाम	ठेगाना	संचालकको नाम	सम्पर्क नं.	श्रोतकेन्द्रको क्षेत्रफल	घाँस तथा बिउ घाँस तथा बिउको	घाँस / बिउको परिणाम
६	पाखीबास पशुपालन तथा कृषि फर्म धनकुटा	पाखीबास-४, धनकुटा	ज्ञान बहादुर बस्नेत	९८१७३५८७५६	४० रोपनी	नेपियर, जै, बदामे, सेटेरिया	बिउ १० क्विन्टल, बेर्ना ५० हजार गोटा

मधेश प्रदेश अन्तर्गत रहेका घाँसेवाली श्रोत केन्द्रहरू

क्र. सं.	कृषक/ समूह/ समिति/ संस्था/ फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	श्रोतकेन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध बिउ/विरुवा/सेट्स/ स्लिपहरूको विवरण	उत्पादित घाँस तथा बीउको परिमाण
१	फार्म बोर्डेज एग्रो नेपाल	चन्द्र निगाहापुर न.पा.-९	स्मृति आचार्य	९८२४३०३००	३ बिगाहा	सुपर नेपियर तथा टियोसेन्ट्र	हरियो घाँस ९५० क्विन्टल टियोसेन्टी बिउ ५ कुन्टल
२	अहम्मद फार्मिङ्ग	परोहा न.पा.- ४जोहरा खातुन	जोहरा खातुन	९८२७२३६४३६	१ बिगाहा, १० कठ्ठा	सुपर नेपियर तथा टियोसेन्ट्र	हरियो घाँस ७३० क्विन्टल टियोसेन्टी बिउ ३ कुन्टल
३	मंशुरि पशु फार्म	माधवनारायण न.पा.-५	झगरु मंशुरी	९८५१०१४१०३	१ बिगाहा	सुपर नेपियर	५०० कुन्टल
४	ए.बि.डि. माई पशु तथा कृषि विकास फार्म	बौधीमाई न.पा.- ४	दुर्गेश्वर राय यादव	९८१५२५१३७७	१ बिगाहा, ५ कठ्ठा	सुपर नेपियर तथा टियोसेन्ट्र	हरियो घाँस ५०० क्विन्टल टियोसेन्टी बिउ २.५ कुन्टल
५	लक्ष्मन् कृषि तथा पशु फार्म	चन्द्रपुर न.पा.-६	कल्याणि देवी चौधरि	९८१९२८१३७६	१ बिगाहा, १० कठ्ठा	सुपर नेपियर तथा टियोसेन्ट्र	हरियो घाँस ७३० क्विन्टल टियोसेन्टी बिउ ३ कुन्टल
६	जिवन एग्रो प्रोडक्ट तथा एण्ड रिसर्च प्रा.लि.	राजपुर न.पा.- ३	शेख समसुल होदा	९८५५०४३८७३	१ बिगाहा, १० कठ्ठा	सुपर नेपियर तथा टियोसेन्ट्र	हरियो घाँस ११०० क्विन्टल टियोसेन्टी बिउ ४.५ कुन्टल
७	निर्मल एकिकृत कृषि फार्म	मौलापुर न.पा.- ३	रामेश्वर महतो कोईलि	९८६४१९६०९२	१ बिगाहा, १० कठ्ठा	सुपर नेपियर	हरियो घाँस ७५० क्विन्टल

क्र. सं.	कृषक/ समूह/ समिति/ संस्था/ फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	श्रोतकेन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ/विरुवा/सेट्स/ स्लिपहरूको विवरण	उत्पादित घाँस तथा बीउको परिमाण
८	श्री पशुपालन तथा घाँस श्रोत विकास केन्द्र	लक्ष्मिनिया गा.पा.-१	रामनन्दन यादव	९८४४४३३२८४	१२ बिगाहा	जे (बुन्देल/नेत्र) ,टियोसेन्टि, बर्सिम	जे-४५ टन, बर्सिम-५० क्विन्टल, टियोसेन्टी-१०० क्विन्टल
९	विरिन्द्र कृषि पशुपन्छ तथा दुग्ध उत्पादन फार्म	लक्ष्मिनिया गा.पा.-२	विरिन्द्र कु. यादव	९८०९६२२१२६	२ बिगाहा	टियोसेन्टि	टियोसेन्टी- ५ क्विन्टल
१०	किसान भैंसी फार्म	क्षिरेश्वरनाथ न.पा.-१	सन्तुघन प्रसाद यादव	९८१९६२२१२६	२ बिगाहा	टियोसेन्टि	टियोसेन्टी- ६ क्विन्टल
११	पशुपालन तथा दुग्ध उत्पादन व्यवसायिक फर्म	मिथिला बिहारि न.पा.-९	सुभास यादव	९८०४८६७१८३	३ बिगाहा	जे (बुन्देल), टियोसेन्टि	जे-१२ क्विन्टल, टियोसेन्टी-९ क्विन्टल
१२	कालिका घाँस तथा बिउ उत्पादन कृषक समूह	हरिपुरा न.पा.-५	खेहरु साह	९८४६४१७१९४	५ हेक्टर	जे	९० कुन्टल
१३	सा.कि.क.स.सं.	लालबन्दि न.पा.-४	मान ब. खड्का	९८४४०३४६२७	२० हेक्टर	जे	३४० कुन्टल
१४	पर्सा कृषि तथा पशुपन्छ प्रा.लि.	पर्सा गढि-२	दिलिप चौरसिया	९८५५०२७९५३	५ हेक्टर	सुपरनेपीयर	१० लाख सेट्स

बागमती प्रदेशमा रहेका घाँसेबाली श्रोतकेन्द्रहरूको विवरण

क्र. स.	कृषक निजी फर्म /समुह/ मत्स्य /संस्था /फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क न.	स्रोत केन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ /विरुवा / सेट्स /स्लिपहरूको विवरण	उत्पादित घाँस तथा विउको परिमाण
१	उत्कृष्ट एग्रिकल्चर एण्ड रिसर्च सेन्टर	चा.न.पा. ९ भक्तपुर	भानु पराजुलि	९८४१७०६५९१	३ हेक्टर	नेपियर १ लाख सेट्स किम्बु १० हजार सर सोम्बासेटेरिया २	प्राप्त नभएको
२	श्रृजनशिल कृषि फर्म	बागमती १ ललितपुर	उमेश गौतम	९८४९६७४१८९	२ हेक्टर	५० हजार र जे ३ हजार के.जी.	प्राप्त नभएको
३	स्याङ्तान डालेघाँस विरुवा उत्पादन कृषि तथा पशु फर्म	महाँकाल ४ ललितपुर	सुशिला स्याङ्तान	९८४१२७८८२४	१	नेपियर ५० हजार सेट्स निवारो २० हजार सेट्स	प्राप्त नभएको
४	शिवराम कृषि फर्म	शंखरापुर २ काठमाण्डौ	शिवराम लामिछाने	९८५१२३३१५५	२	नेपियर ५० हजार सेट्स अमूसो २० हजार सेट्स	प्राप्त नभएको
५	पञ्चकन्या दुग्ध सहकारी	हेटौडा १८, दियावती	छन्द प्रसाद न्यौपाने	९८५५०३०७५२	६० विगाह	जे	४०-६० टन/वर्ष
६	रतनदेवी दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्था	हेटौडा १८, दोभानचौर	प्रमोद राज बानियाँ	९८६५२१०८६७	५०-६० विगाह	जे	४०-६० टन/वर्ष
७	कालीका दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्था	हेटौडा १८, मकवानपुर	सुस्मा तिमल्सिना	९८४५५९८७९१	यकिन नभएको	जे	४०-६० टन प्रति वर्ष
८	पदमपोखरी घाँस तथा घाँस विउ उत्पादन सहकारी लि.	हेटौडा १३, मकवानपुर	गुनामायाँ थिङ्	९८४५२६९५६५	समुहका कृषकले लगाएको यकिन नभएको	जे, स्टाईलो, मकैचरी, जोइन्ट भेच, मोलासेस, दिनानाथ	४६ कुन्टल स्टाइलो र ५० कुन्टल टियोसेन्टी ६ टन प्रति वर्ष
९	सरिता एकिकृत कृषि तथा पशुपन्छी फार्म	मकवानपुरगढी ३, मकवानपुर	ज्ञानेद्र रिमाल	९८४५४५७१२५	१० कठ्ठा	नेपियर जात	१० लाख सेट

क्र. स.	कृषक निजी फर्म /समुह/ मत्स्य /संस्था /फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क न.	स्रोत केन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ /विरुवा / सेट्स /स्लिपहरुको विवरण	उत्पादित घाँस तथा विउको परिमाण
१०	कमलामाई बाखा फर्म	दुधौली न.पा. १०, सिन्धुली	खङ्ग बहादुर खत्री	९८४२८९११७१	१५ कठ्ठा	सुपर नेपियर , रेड नेपियर , मुलाटो सुम्बासेटेरिया पास पालन किम्बु बडहर टाँकी बकाईनो	जे ५० के.जी . (५० के.जी) मकैचरी (५० के.जी.)
११	प्रयास सामाजिक उद्यमी महिला सहकारी संस्था लि.	दुधौली न.पा. ८, सिन्धुली	सुलोचना सिंह	९८६२८००९७३	३ विघा	सुपर नेपियर , रेड नेपियर , मुलाटो सुम्बासेटेरिया पास पालन किम्बु बडहर टाँकी बकाईनो	जे (३०० के.जी.) मकैचरी (१०० के.जी.) बकाईनो (१०० के.जी.) मन्दोला (८०० के.जी) भटमासे (२०० के.जी) गजुमा (१०के.जी.)
१२	शुभ लक्ष्मी गाई फर्म	कमलामाई न.पा. ४, सिन्धुली	सुजन प्रसाद भट्टाई	९८४५०२८२७१	१ हेक्टर	सुपर नेपियर, रेड नेपियर, स्मार्ट नेपियर , सेटेरिया मुलाटो	जे (४००० के.जी.)
१३	हेबुड नमुना कृषि फर्म	मेलम्ची ३ सि.पा.	किरण गुरुड	९८४३८४९१३४	९ रोपनी	रेड नेपियर ,स्मार्ट नेपियर, सुपर नेपियर मोठ नेपियर, मालासेस, सेटारिया, सुम्बा सेटारिया, मोलाटो, ग्वाटेमाला किम्बु, इपिलइपिल	३५०००० विरुवा / सेट्स/स्लिप
१४	मिश्रित पशुपालन तथा एग्रीकल्चर फार्म	ईन्द्रावती ४ सि.पा.	शान्ता आचार्य	९८५१२६६०९६	४० रोपनी	३०००० सेट्स	२४० मे.टन.

क्र. स.	कृषक निजी फर्म /समुह/ मत्स्य /संस्था /फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क न.	स्रोत केन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ /विरुवा / सेट्स /स्लिपहरुको विवरण	उत्पादित घाँस तथा विउको परिमाण
१५	नयाँ गाउँ पशुपन्छी तथा कृषि उत्पादन प्रशोधन फार्म	ईन्द्रावती ५ सि.पा.	रविनाथ आचार्य	९८४१८४७४४३	३० रोपनी	१८००० सेट्स	१४४ मे.टन.
१६	के.के. इन्टरप्राइजेज	बनेपा १४, काभ्रे	किरण खरेल	९८४१३८२३७०		नेपियर , सुम्वा सेटारिया, किम्बु, इपिलइपिल , फरेज पिनट पासपालम	
१७	आँसेखोला अर्गानिक कफि उत्पादन सहकारी संस्था	मण्डनदेउपुर ४ काभ्रे	देवि प्रसाद तिमल्सिना	९८४१९३३४२६	१८ रोपनी	नेपियर , इपिलयपिल स्पर नेपियर	
१८	भकुण्डे कृषि बिउविजन सहकारी संस्था लिमिटेड	नमोबुद्ध ८ काभ्रे	बद्री प्रसाद आझा	९८४९०३९३३१		कोसे घाँस	
१९	फुलचोकि बहुउद्देशीय नमुना नर्सरी फार्म	पनौति १ काभ्रे	उपेन्द्र तिमल्सिना	९८४९७६९९४९	७ रोपनी		१६००० विरुवा / सेट्स
२०	एकिकृत समर्पण कृषि फर्म	मेडग १, दोलखा	राम प्र. शिवाकोटी	९८५१०४९९३४	३० रोपनी	१लाख ६० हजार	१८०० के.जी.
२१	जनज्योति घाँस बीउ फलफुल पशुपालन नर्सरी उद्योग	मेडग १, दोलखा	कमल प्र. ओली	९८६४००१८५२	३० रोपनी	३० हजार	१००० के.जी.
२२	जडीबुटी नर्सरी एण्ड व्यवसायी फर्म	भीमेश्वर १, दोलखा	भिम ब. थामी	९८४४५५४४३३	१० रोपनी	२० लाख	६०० के.जी.
२४	मजुवा देवी घास विकास स्रोत केन्द्र	बेलकोटगढी न.पा. ११, नुवाकोट	अमृत तिवारी	९८४९६३७३१७	१२० रो.	१.नेपियर सेट्स २.सेटारिया ३.सुम्वा सेटारिया ४.पासपालम ५.जे घाँस ६.मोलाटो ७.ग्वाटेमाला	५००००सेट्स १००००० स्लिप १००००० स्लिप ४००००सेट्स १०० के.जी. ३५००० २००००

क्र. स.	कृषक निजी फर्म /समुह/ मत्स्य /संस्था /फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क न.	स्रोत केन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ /विरुवा / सेट्स /स्लिपहरुको विवरण	उत्पादित घाँस तथा विउको परिमाण
						८. बदामे	५०००००
						९. भट्मासे	७००० विरुवा
						१०. बकाइनो	४००० विरुवा
						११.टाकी	३००० विरुवा
						१२. इपिललिपिल	७००० विरुवा
						१३. बडहर	१५००० विरुवा
						१४. मेन्दोला	४०००० विरुवा
२५	करुणा कृषि तथा पशुपंक्षि फार्म	उत्तरगया ३, ठूलो गाँउ, रसुवा	सावित्री गुरुड	९८६३१९४६१७	२ रो.		
२६	श्री थप्रेक पंचकन्या महिला साना किसान कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	पंचकन्या गा.पा-४, नुवाकोट	बाल कृष्ण अधिकारी	९८६७८०९४८३			
२७	निरन्जना बाखा फर्म	लिखु गा.पा-४, नुवाकोट	मधु पाठक	९७४६४१७३३५	४ रो.		
२८	पौडेल गाई फर्म	विदुर न.पा.-७, नुवाकोट	हरि पौडेल	९८६२९०६६५८	१ रो.		
२९	अमर कृषि तथा पशुपन्धि फर्म	नौकुन्ड गा.पा-५, रसुवा	अमर मोक्तान	९८२३०८२७२२			
३०		नौकुन्ड गा.पा.-५, रसुवा	रेवती पौडेल	९८६२९०६६५८	३ रो.		
३१	जागरूक कृषि सहकारी संस्था लि.	शिवपुरी गा.पा - ८, नुवाकोट	रामप्रसाद पुडासैनी	९८५११०९८१४		जे घाँस	२००० के.जी.
३२	वि.एण्ड.एस बहुउद्देशीय कृषि फार्म	सिद्धलेक २ पेटारे, धादिङ	सम्झना पण्डित	९८५११३४३२७	२५ रो	नेपियर सुपरनेपियर बदामे	
३३	चतुरमाई पशुपन्धी फार्म	सिद्धलेक १ आप्रि, धादिङ	सविन भट्ट	९८६३०७४४८०	७ रो	बदामे मेन्दोला पास्पलम सुपरनेपियर	

क्र. स.	कृषक निजी फर्म /समुह/ मत्स्य /संस्था /फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क न.	स्रोत केन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ /विरुवा / सेट्स /स्लिपहरुको विवरण	उत्पादित घाँस तथा विउको परिमाण
३४	एगोडा फार्म	सिद्धलेक २ नलाह, धादिङ	मोहन तिमल्सिना	९८४९७९००२३	८ रो	कोदे सेटारिया नेपियर	
३५	कृषि तथा बनजन्य अवाइस नर्सरी	निलकण्ठ २ बसाह, धादिङ	भुमिरम नेपाल	९८४९६७९९४३९	९२ रो	मोलाटो पास्पलम सेटारिया नेपियर भटमासे निमारो	
३६	घाँस तथा पशु विकास केन्द्र	गल्छी ७ भल्टार, धादिङ	गंगादत्त अधिकारी	९८४९७७४९८२	४० रो	सुपर नेपियर बदामे मोलाटो सेटारिया ईटालीयन राई घाँस मोलासेस ज्वाइन्ट भेच	
३७	श्री बजगाई घाँस विरुवा श्रोत केन्द्र	रत्ननगर ९६ जयमंगला, चितवन	रोहिनी बजगाई	९८५५०८४५२०	२ बिगाह ८ कठ्ठा	सुपर नेपीयर	५ लाख सेट्स
						रेड नेपियर	२ लाख सेट्स
						स्मार्ट नेपियर	५० हजार सेट्स
						सुम्बा सेटारिया	२ लाख सेट्स
						मुलाटो	९ लाख सेट्स
						पास्पलम	९५ हजार
						किम्बु	९५ हजार
						बदामे	९ लाख सेट्स
						ईपिल ईपिल	५ केजी
						भटमासे	३० के.जी.
						मेन्डुला	५ के.जी.
						डेस्मोडियम	४० के.जी.
ईन्दु	९० के.जी.						
३८	उमा प्राङ्गारिक मल उद्दोग	भरतपुर ९६ गणेशगंज, चितवन	शंकर के .सी .	९८४५३५७३७३	२० बिगाहा	जे	३० टन
						टियोसिन्टे	५ टन

गण्डकी प्रदेशमा रहेका घाँसेबाली श्रोत केन्द्रहरूको विवरण

क्र. सं.	कृषक/समूह/समिती/संस्था/फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	श्रोतकेन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ/ विरुवा/ सेट्स/ स्लिपहरूको विवरण	उत्पादित घाँस तथा बीउको परिमाण
१	तल्लो पट्नेरी घाँस श्रोत केन्द्र	पोखरा म न पा २९	धन बहादुर पुन	९८४६४४३८५९		नेपियर सेट्स,	नेपियर-३ लाख सेट्स
						मुलाटो	मुलाटो- २०००० विरुवा
२	सुपरनेपियर घाँस श्रोतकेन्द्र	पोखरा म न पा १५	कमल बानिया	९८५६०२७६१८		नेपियर सेट्स	२ लाख सेट्स
३	नेपियर, भुईँघाँस श्रोत केन्द्र	पोखरा म न पा २३	रामजि भण्डारी	९८४६०६९९६७		सुपर नेपियर, मुलाटो, बदामे	सुपर नेपियर- १५ लाख सेट्स
							मुलाटो- १५ हजार बिवा
							बदामे-१५ हजार
४	भुवनेटार घाँस विकास श्रोत केन्द्र	शहिद लखन गापा-३ गोरखा	खिल बहादुर गुरुङ्ग	९८४१२४१३६३	२२ रोपनि	मोलाटो, सुम्बासेटेरिया, नेपियर CO४, किम्बु टाँकि, बदामे, ईपिल ईपिल, कुटिमरो, मोलासेस, पास्पलम आदि	१०लाख सेट्स बेर्ना
५	उन्नत घाँस उत्पादन विउ बिजन समिति	अजिरकोट गापा गोरखा -३	चन्द्रकला अधिकारी	९८१४११३५९५		जे	१३ मेट्रिक टन
६	पारिजात कृषि वन नर्सरी	राईनास नपा-१ लमजुङ्ग, साईलिटार	तुलसादेबि घिमिरे	९८५६०४५२८७		डालेघाँस	४० हजार विभिन्न जातका डाले घाँसका विरुवा

क्र. सं.	कृषक/समूह/समिती/संस्था/फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	श्रोतकेन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ/ बिरुवा/ सेट्स/ स्लिपहरूको विवरण	उत्पादित घाँस तथा बीउको परिमाण
७	सुभसन्देश पशुतथा कृषिफर्म	दोर्दि गापा-३, लमजुङ्ग श्री भन्ज्याङ्ग	शोभा घिमिरे	९८४६९००६२२		डालेघाँसहरू	२० हजार विभिन्न जातका डाले घाँसका बिरुवा
८	भगवति बाखा पालन तथा घाँस श्रोत केन्द्र	बेसिसहर नपा-२ बाँझोखेत	चुडामणि घिमिरे	९८५६०४६६६९		नेपियर तथा डालेघाँस	नेपियर- ५० हजार सेट्स डालेघाँस-२० हजार बिरुवा
९	दोर्दि बहुउदेशिय कृषि बन नर्सरी	दोर्दि गापा-६, ढोडेनि, लमजुङ्ग	राजेश्वर भारति९	९८४६८४४६८७		डालेघाँस+कफि	बार्षिक २५ हजार डालेघाँस तथा कफिका बिरुवा उत्पादन
१०	साहारा एकिकृत कृषि तथा पशुफार्म	बेशिसहर नपा-३ दनाईगाउँ, लमजुङ्ग	रमिला खत्री दनाई	९८४६९२३९७५		डालेघाँस	बार्षिक ३० हजार डालेघाँस बिरुवा उत्पादन
११	श्रिष पशुपालन तथा बहुउदेशिय प्रालि	बेनि नपा-३ भकिम्लि, म्याग्दि	धन बहादुर श्रिस मगर	९८०९०७२२२७	६० रोपनि	किम्बु, सेटेरिया, स्मार्ट निपियर, सुपरनेपियर	
१२	प्रेम पशुपालन तथा बहुउदेशिय कृषि फार्म	धवलागिरि नपा-७ ताकम, म्याग्दि	प्रेम प्रसाद मगर	९८६४५३४७४०	१०० रोपनि	किम्बु, सेटेरिया, स्मार्ट निपियर, सुपरनेपियर,	
१३	सिद्धिबिनायक दुग्ध सङ्कलन तथा भैसि पालन समुह	बेनि नपा-९, तोरिपानि	बसन्त शर्मा	९८४७७५८९२६		किम्बु, सेटेरिया, स्मार्ट निपियर, सुपरनेपियर	

क्र. सं.	कृषक/समूह/समिती/संस्था/फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	श्रोतकेन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ/ विरुवा/ सेट्स/ स्लिपहरूको विवरण	उत्पादित घाँस तथा बीउको परिमाण
१४	कृष्ण बहुउद्देशिय कृषि तथा पशुपालन फार्म	बेनि नपा-६, तोरिपानि, म्याग्दि	कृष्ण मल्ल	९८४७७५८१२६	७० रोपनि	किम्बु, सेटेरिया, स्मार्ट निपियर, सुपरनेपियर	
१५	एकता एग्रो रिसर्च रिसोट प्रालि	बेनि नपा-४, डाँडाखेत, म्याग्दि	महेन्द्र बहादुर बानिया	९८५७६२०१८०	१०० रोपनि	किम्बु, सेटेरिया, स्मार्ट निपियर, सुपरनेपियर	
१६	बिकास कृषि तथा पशुपन्धि फार्म	अन्नपूर्ण गापा-५ नेपाने म्याग्दि	पुर्ण बहादुर पाईजा	९८४७७८१४८१	८० रोपनी	किम्बु, सेटेरिया, स्मार्ट निपियर, सुपरनेपियर	
१७	आदर्श कृषि तथा पशुपन्धि फार्म	बेनि नपा-४ सिंगा	मेष बहादुर थापा	९८५७६२१०५९	४५ रोपनी	किम्बु, सेटेरिया, स्मार्ट निपियर, सुपरनेपियर	
१८	निसान बोयरपालन फार्म	बेनि नपा-१ खबर	नर बहादुर थापा	९८६७८४६१३०	७० रोपनी	किम्बु, सेटेरिया, स्मार्ट निपियर, सुपरनेपियर	
१९	श्री कोईराला एकिकृत कृषि फार्म	पुतलिबजार नपा१० श्याङ्गजा	बिश्वबन्धु कोईराला	९८४६०९३८९७		जै घाँस	४५ मेटन जै घाँस
२०	कामधेनु गौ तथा खनाल नर्सरि	म्याग्दे गापा१, तनहुँ	बामदेव खनाल	९८४६०८८६८२		डालेघाँस, सुपरनेपियर	डालेघाँस -१ लाख विरुवा सुपर नेपियर सेट्स-१०लाख सेट्स
२१	गोरस ग्रिनफील्ड एण्ड रिसर्च सेन्टर	गैडाकोट नपा-११	गोपाल दुलाल	९८६६३७७७१९	१४ बिगाहा	भुईँघाँस-मोलाटो, सेटेरिया, पासपालम, बदामे, डेण्मोडियम, कुट्जु, भेच, ज्वाइन्ट भेच	जै-६ टन, बार्षिक २५००० गोटा विरुवा

क्र. सं.	कृषक/समूह/समिती/संस्था/फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	श्रोतकेन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ/ बिरुवा/ सेट्स/ स्लिपहरूको विवरण	उत्पादित घाँस तथा बीउको परिमाण
						डालेघाँस- ईपिल ईपिल, किम्बु, बडहर, निमारो, राई खन्यु	सुपरनेपियर- १५०००० सेट्स
२२	श्री श्वस्थानि घाँस श्रोत केन्द्र तथा बाखा फार्म	गैडाकोट नपा- ११ नवलपरासी	बिष्णु भट्ट	९८४७५३५३०५		डालेघाँस सुपरनेपियर	१ लाख बिरुवा ५ लाख सेट
२३	पञ्चामृत दुग्ध उत्पादक कृषक समूह	देवचुलिनपा-८, नवलपरासी	रामशरण कडरिया	९८६७०१५२५२		जै घाँस	१२ कुइन्टल
२४	श्री नवयुवा दुग्ध उपादन किसान समूह	देवचुलि नपा- १६, नवलपरासि	रुद्र बहादुर भुजेल	९८४११५२८८५		जै घाँस	५०० टन
२५	कालि गण्डकी दुग्ध उत्पादक सहकारी संलि	बाग्लुङ्ग नपा १२	मुक्तिराम आचार्य	९८५७६२३४९०	१० हेक्टर		५ मेटन जै घाँसको बिउ/मुलाटो/पासपालम/अमृसो/सुपर नेपियर ५०००००० सेट्स
२६	मुक्तिनाथ घाँस विकास समिति	बाग्लुङ्ग नपा-३	गोविन्द पौडेल	९८४७६२०१२६	१० हेक्टर	जै	५ मेट्रिकटन
२७	खुरकोट घाँसेवालि कृषक समुह	कुष्मा नपा-२	सीता सुबेदि	९८४७६६६२०३		जै	५ मेट्रिकटन
२८	कटुवाचौपारी घाँस बिउ श्रोत केन्द्र	कुष्मा नपा-८, पर्वत	दण्डपाणि शर्मा			जै मोलाटो/पासपालम/अमृसो/सुपर नेपियर	३ मेट्रिकटन ३०००००० सेट्स
२९	प्रगति उन्नत गाईफार्म	मोदि गापा-२ पर्वत	बेद प्रसाद तिमिल्सिना			जै घाँस मोलाटो/ पासपालम/ अमृसो/ सुपर नेपियर	१ मे टन १००००००

कर्णाली प्रदेशमा रहेका घाँसेबाली श्रोत केन्द्रहरूको विवरण

क्र. सं.	कृषक/ समूह/ समिति/ संस्था/ फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	श्रोतकेन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ/विरुवा/सेट्स/स्लिपहरूको विवरण	उत्पादित घाँस तथा बीउको परिमाण
१	लोकप्रिय जिवन बाखा कृषि तथा पशुपन्छी	बराहताल-८ सुर्खेत	जित बहादुर शाही	९८४८१६७९५६	५ रोपनि	बडहर ,काब्रो टाँकि,भट्टमासे	सबै किसिमका विरुवा बिक्रि
२	न्यु सुरेश कृषि पशु तथा फलफुल नर्सरी फर्म	त्रिबेणि गा.पा.-६ मूरु	सुरेश पुन मगर	९८१०८१९३९८		खन्यु,टाँकि,किम्बु,ईपिल ,भट्टमासे,सुपरनेपियर,मु	सबै किसिमका विरुवा
३	न्यु सुरेश कृषि पशु तथा फलफुल नर्सरी फर्म	त्रिबेणि गा.पा.-६ मूरु	सुरेश पुन मगर	९८१०८१९३९८		खन्यु,टाँकि,किम्बु,ईपिल ,भट्टमासे,सुपरनेपियर,मु	सबै किसिमका विरुवा
४	भण्डारी घाँस नर्सरी श्रोतकेन्द्र	शा.न.पा.-१२				सुपरनेपियर,पासपालम, बदामे,मोठ	सबै का विरुवा /स्लिप अन्दाजि१
५	घाँसको श्रोत केन्द्र	त्रिबेणि गा.पा.-				खन्यु,टाँकि,किम्बु,ईपिल /ईपिल,भट्टमासे,सुपरने	सबै किसिमका विरुवा

सुदूरपश्चिम प्रदेशमा रहेका घाँसेबाली श्रोत केन्द्रहरूको विवरण

क्र. सं.	कृषक/ समूह/ समिति/ संस्था/ फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	श्रोतकेन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ/विरुवा/सेट्स/स्लिपहरूको विवरण	उत्पादित घाँस तथा बीउको परिमाण
१	कृषि नर्सरी उद्योग	गौरिगंगा न.पा.-९, कैलाली	भक्तिराम सापकोटा	९८४८९७४९९५	१० कठ्ठा	नेपियर, बदामे,मोलाटो ,पाल्पालिस्टाईलो पासपालम,तिमिलो निमारो,बडहर किम्बु,बकाईनो	डालेघाँसको विरुवा २००-३०० तथा घाँसको बिउ ७-८ के.जि.

क्र. सं.	कृषक/ समूह/ समिति/ संस्था/ फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	श्रोतकेन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ/विरुवा/सेट्स/स्लिपहरूको विवरण	उत्पादित घाँस तथा बीउको परिमाण
२	न्यु बन्डोली नर्सरी फार्म	धनगढी उ.म.न.पा.०६- कैलाली	शुशिला विष्ट	९८६५८६२२०८	१० कठ्ठा	रेड नेपियर, अष्ट्रेलियन फूड रेड नेपियर, मक्का क्रस,स्माट नेपियर, मुलाटो,सेटेरिया	१-२ लाख सेट्स/स्लिप
३	गौरक्ष घाँस उत्पादन केन्द्र	टिकापुर न.पा.-०१, कैलाली	युवराज शर्मा	९८५८४२२०८२	१० कठ्ठा	टियोसेन्ट्री,जे,बर्सिम	टीयोसेटी -१०० कुन्टल जे -१०० कुन्टल बर्सिम-९ कुन्टल
४	अधिकारी एग्रो प्रोडक्ट एण्ड सप्लायर्स	टिकापुर न.पा.-०१, कैलाली	रंग अधिकारी	९८५८४२३९८६	५ बिगाह	टियोसेन्ट्री,जे	टीयोसेटी -१२० कुन्टल जे -१०० कुन्टल
५	बेसी गाईभैसी फार्म	टिकापुर न.पा.-०१, कैलाली	ललित थापा	९८४८५००६००	२ बिगाह	जे,बर्सिम,नेपियर	नेपियर-२५-३० हजार सेट्स जे -५ कुन्टल
६	केमन गाईभैसी फार्म	टिकापुर न.पा.-०१, कैलाली	चक्र बटाला	९८५८४२२३७१	५ बिगाह	जे,नेपियर,कोईरालो,बडहर,बदामे	जे-३० कुन्टल डालेघाँस- ५-१० हजार बोट
७	हिमालयन लाईभष्टक फार्म	गोदावरी न.पा.-०४,कै लाली	पल्लवराज अवस्थी	९८४८७५२१२२	५० रोपनी	नेपियर, डालेघाँस	नेपियर १-५ लाख सेट्स
८	नुनादेबी कृषि तथा पशुपालन फार्म	गोदावरी न.पा.- ०२,कैलाली	लाल बहादुर कडायत	९८४८४३४५७०	५ रोपनी	स्माट नेपियर,मोट नेपियर,किम्बु	५०-६० हजार सेट्स
९	आकास बाखा फार्म		पासाङ तामाङ	९८६६५२१३८४	१० रोपनी	स्माट नेपियर, मोटनेपियर,किम्बु	नेपियर-६० देखी ७० हजार सेट्स

क्र. सं.	कृषक/ समूह/ समिति/ संस्था/ फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	श्रोतकेन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ/विरुवा/सेट्स/स्लिपहरूको विवरण	उत्पादित घाँस तथा बीउको परिमाण
		गोदावरी न.पा.-०४, कैलाली					डालेघाँस-८०० देखि १००० सम्म बेर्ना
१०	भागेश्वर बाखरा फर्म	गोदावरी न.पा.-०२, कैलाली	बलावति बुढा	९८४८५९०१५६	१० रोपनी	स्माट नेपियर, मोट नेपियर, डालेघाँसहरू	नेपियर-५० देखि ६० हजार सेट्स
११	भुमि देउलि कृषि फर्म	गोदावरी न.पा. ०२, कैलाली	गणेश बहादुर बलायर	९८६५६७३५९१	१० रोपनी	स्माट नेपियर, मोट नेपियर, किम्बु, कोईरालो	नेपियर-१ देखि २ लाख सेट्स/स्लिप
१२	भगवती कृषि फर्म	गोदावरी न.पा.-०४, कैलाली	तारा सिंह छडाल	९८४१६६६८५२	५ कठ्ठा	स्माट नेपियर	३० देखि ४० हजार सेट्स
१३	प्रेम लक्ष्मी बाखा फार्म	गोदावरी न.पा.-०३, कैलाली	पदम सिंह बलायर	९८४८६५८७६०	५ कठ्ठा	भट्मासे	१ क्युन्टल
१४	ढुम्के कृषि तथा पशुपन्छि फार्म	दि.सि.न.पा.०७ बालुसैन, डोटी	जगत बहादुर बिष्ट	९८१३८५६९१७	१० रोपनी	नेपियर (स्माट/मोठ/रेड/सुपर) मुलाटो तथा बदामे	६० देखि ८० हजार सेट्स/स्लिप
१५	पिनालेखि भैसीपालन फर्म	जोरायल गा.पा.-४ डोटी	कविराज ओली	९८४८६२७१२९	५ रोपनी	नेपियर, मुलाटो र अमृसो	३० देखि ५० हजार सेट्स र स्लिपहरू
१६	ड्वाणी बहुउद्देशिय पशुपालन तथा कृषि श्रोत केन्द्र	आदर्श गा.पा.-५ डोटी	ईमितादेवी पाठक	९८४५९४१४१५	८ रोपनी	नेपियर (स्माट/मोठ/रेड/सुपर) मुलाटो तथा बदामे	४० देखि ६० हजार सेट्स / स्लिपहरू

क्र. सं.	कृषक/ समूह/ समिति/ संस्था/ फार्मको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	श्रोतकेन्द्रको क्षेत्रफल	उपलब्ध विउ/विरुवा/सेट्स/स्लिपहरूको विवरण	उत्पादित घाँस तथा बीउको परिमाण
१७	कालिका वाईल्ड लाईफ एग्रोफार्म	पुर्वि चौकी गा.पा.-१,डोटी	शम्भु जोशी	९८४८४३४६५२	१८ रोपनी	नेपियर (स्माट/मोठ/रेड/सुपर) मुलाटो तथा बदामे	१ लाख देखी २ लाख सेट्स / स्लिपहरू
१८	श्री वेताल कृषि तथा पशुपालन फार्म	जोराएल गा.पा.-०३ डोटी	केशव नारायण जोशी	९८४८६१७७१४	१० रोपनी	नेपियर (स्माट/मोठ/रेड/सुपर) मुलाटो तथा बदामे, खन्यु, भिमल, तिमिलो आदि ।	६०देखि ८० हजार सेट्स/स्लिपहरू
१९	संपाल चैनराज बहुउदेशिय नर्सरी	शैल्य शिखर न.पा. ०९, दार्चुला	रमेश कुंवर	९७४६४४६५४०	३ रोपनि	ईपिल-ईपिल, टाँकी,भिमल कोईरालो,नेपियर ,कुटमिरो	६०देखि ८० हजार सेट्स/स्लिपहरू
२०	भुपि बहुउदेशयीय नर्सरी	नौगाड गा.पा.०१, दार्चुला	बेलुलि ठगुन्ना	९८६४७०५०६७	२ रोपनि	ईपिल-ईपिल, टाँकी,कोईरालो, नेपियर, अमृसो	१० देखी २० हजार सेट्स
२१	प्रकाश कृषि तथा पशुपन्छी फार्म	दुहु गा.पा.०५, दार्चुला	लाल बहादुर कुंवर	९८६८७७७७७१	१० रोपनि	ईपिल-ईपिल, टाँकी, भिमल, कोईरालो,नेपियर ,कुटमिरो,किम्बु	६०देखि ८० हजार सेट्स/स्लिपहरू

स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम तथा अनुगमन निरीक्षणको क्रममा खिचिएका केहि झलकहरु

गुणस्तरीय दाना सम्बन्धी अन्तर्क्रिया

दाना उद्योगको संयुक्त अनुगमन

दुग्ध सहकारीहरूमा Feed Literacy कार्यक्रम

घाँसेवाली श्रोतकेन्द्रहरूका लागि व्यवसाय दर्ता सम्बन्धी तालिम

घुम्ति प्रयोगशाला सम्बन्धी (प्रदेशस्तरीय)

गुणस्तरीय दाना सम्बन्धी अन्तर्क्रिया

घुम्टि प्रयोगशाला सञ्चालन (प्रदेशस्तरीय)

फिडि सप्लिमेन्ट उद्योगको संयुक्त अनुगमन

दूधको नमुना सङ्कलन

साइलेजको नमुना सङ्कलन

दूधको नमुना परीक्षण

दाना तथा फिड सप्लिमेन्टको नमुना सङ्कलन

Strategic Road Connectivity and Trade Improvement Project (SRCTIP)

मार्फत यस कार्यालयमा प्राप्त भएको

Atomic Absorption Spectroscopy (AAS) For Estimation of Minerals/Heavy metals

Laboratory Remodeling For ISO Accreditation Process

यस आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा प्रयोगशालामा थप गरिएका मेशिनरी

(Microwave Digester (For Wet Digestion))

(Kjeldahl Digestion, Distillation and Titration set (For Nitrogen Estimation))

थप जानकारीको लागि

राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाईभस्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशाला

हरिहरभवन, ललितपुर

फोन : +९७७-१-५०१००५९, ५०१००७३

ईमेल : naflqml2004@gmail.com, वेबसाइट : <http://naflqml.gov.np>

